

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**EVLİLİK İLİŞKİSİ İÇERİSİNDE ÇİFTLER ARASINDA
CİNSEL DOYUMUN, EVLİLİK UYUMU VE BENLİK
SAYGISI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Afife UZEL

İstanbul, 2015

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**EVLİLİK İLİŞKİSİ İÇERİSİNDE ÇİFTLER ARASINDA
CİNSEL DOYUMUN, EVLİLİK UYUMU VE BENLİK
SAYGISI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Afife UZEL

Öğrenci No:

130790003

Danışman:

Prof. Dr. Kerem DOKSAT

İstanbul, 2015

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Evli Çiftlerde Cinsel Doyumun, Evlilik Uyumu ve Benlik Saygısı Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım 30.09.2015

Afife UZEL

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

30.09.2015

Enstitümüz *Psikoloji* Anabilim dalı *Klinik Psikoloji* Programı yüksek lisans öğrencilerinden **130790003** numaralı **Afife UZEL**'in "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Evlilik İlişkisi İçerisinde Çiftler Arasında Cinsel Doyumun, Evlilik Uyumu ve Benlik Saygısı Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 15.09.2015 tarih ve 2015/37 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (45) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında *oyçokluğu/oybirliği* ile *Kabul/Red veya Düzeltme* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Prof.Dr. M.Kerem DOKSAT
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Yrd.Doç.Dr. Neslim GÜVENDEĞER DOKSAT
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Prof.Dr. İrem Yalıt ULUBİL
(Kocaeli Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Afife UZEL
Danışmanı : Prof. Dr. Kerem DOKSAT
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans/2015
Alanı : Klinik Psikoloji
Anahtar Kelimeler : Cinsel doyum; Evlilik uyumu; Benlik Saygısı.

ÖZ

EVLİ ÇİFTLERDE CİNSEL DOYUMUN, EVLİLİK UYUMU VE BENLİK SAYGISI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Bu çalışmada, evlilikte cinsel doyumun, evlilik uyumu ve benlik saygısı üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Şubat 2015-Mayıs 2015 tarihleri arasında, İstanbul ili Bakırköy, Şişli ve Kadıköy İlçelerinde rastgele seçim yöntemi ile belirlenen 44 çifte (88 katılımcı) Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği, ardından Evlilik Uyum Ölçeği ve sonrasında Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği uygulanmış, cinsel doyum ile evlilik uyumu ve benlik saygısı arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışma sonuçlarına göre; çiftlerin yaş, meslek, eğitim, aylık gelir, evlilik süresi, kaçınıcı evlilik olduğu, aile terapisi öyküsü ve çocuk sahibi olma durumlarına göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar görülmemiştir ($p>0,05$). Öte yandan cinsiyete göre çiftlerin evlilik uyumu dışında cinsel doyum ve benlik saygısı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar görülmüştür ($p<0,05$). Korelasyon analizi sonuçlarına göre benlik saygısı ile evlilik uyumu arasında negatif yönde; evlilik uyumu ve benlik algısı ile cinsel doyum arasında ise pozitif yönde ilişkiler tespit edilmiştir ($p<0,001$). Dolayısıyla cinsel doyum, benlik algısını ve evlilik uyumunu olumlu yönde etkilemektedir.

Name and Surname : Afife UZEL
Supervisor : Prof. Dr. Kerem DOKSAT
Degree and Date : Master, 2015
Major : Clinical Psychology
Key Words : Sexual satisfaction; Marriage harmony; Self respect.

ABSTRACT

EVALUATION ON EFFECTS OF SEXUAL SATISFACTION ON MARRIAGE HARMONY AND SELF RESPECT OF MARRIED COUPLES

In this research, it was aimed to examine effects of sexual harmony on marriage harmony and self-respect. In this aim, 44 couples (88 participants) randomly selected in February 2015-May 2015 period in İstanbul City Bakırköy, Şişli and Kadıköy Provinces were subjected to a survey including Golombok-Rust Sexual Satisfaction Scale, Marriage Satisfaction Scale and Rosenberg Self-Respect Scales, and relationship between sexual harmony, marriage harmony and self respect were enlightened.

According to results of the study, there were not statistically significant differences between sexual satisfaction, marriage harmony and self respect levels of couples based on age, occupation, monthly income, marriage duration, marriage gradation, family therapy history and having a child ($p>0,05$). On the other hand, there were statistically significant differences of sexual satisfaction and self respect levels of couples except marriage harmony based on gender ($p<0,05$). According to results of correlation analysis, there was negative correlation between self respect and marriage harmony; and positive correlation between marriage harmony, self respect and sexual satisfaction levels ($p<0,001$). Thus, it may be argued that sexual satisfaction positively affects self respect and marriage harmony.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iv
ABSTRACT.....	v
TABLolar LİSTESİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. AİLE KAVRAMI VE AİLE TEORİLERİ.....	3
1.1.1. Aile Kavramının Tanımı	3
1.1.2. Aile-Toplum-Kültür İlişkisi.....	4
1.1.3. Aile Teorileri.....	5
1.1.3.1. Kurumsal Yaklaşım	5
1.1.3.2. Durumsal Yaklaşım	5
1.1.3.3. Mübadele Teorisi	6
1.1.3.4. Sistem Yaklaşımı	6
1.1.3.5. Feminist Düşünce	7
1.1.3.6. Aile Tarihi Yaklaşımı	7
1.1.4. Aile İçerisinde Roller.....	7
1.2. CİNSEL DOYUM KAVRAMI.....	8
1.2.1. Cinsel Doyumun Tanımı.....	8
1.2.2. Cinsel Doyumun Etkileri	8
1.2.3. Cinsel Doyumun Boyutları	9
1.2.3.1. Sıklık.....	9
1.2.3.2. İletişim	10
1.2.3.3. Doyum	10
1.2.3.4. Kaçınma	10
1.2.3.5. Dokunma.....	11
1.2.3.6. Vaginismus-Empotans.....	11

1.2.3.7. Orgazm Bozukluğu-Erken Boşalma	11
1.2.4. Aile ve Cinsel Doyum.....	12
1.3. EVLİLİK UYUMU	13
1.3.1. Evlilik Uyumunun Tanımı	14
1.3.2. Evlilik Uyumunu Etkileyen Etmenler.....	14
1.3.3. Evlilik Uyumunu Sağlamanın Yolları	16
1.3.4. Evlilik Uyum Eksikliğinin Sonuçları.....	17
1.4. BENLİK SAYGISI KAVRAMI	19
1.4.1. Benlik Saygısının Tanımı	19
1.4.2. Benlik Saygısının Bileşenleri.....	20
1.4.2.1. Başkalarının Saygısı	20
1.4.2.2. Yeterlik	20
1.4.2.3. Kendilik	21
1.4.3. Benlik Saygısının Boyutları.....	21
1.4.3.1. Sosyal Kaçınma	21
1.4.3.2. Kiritize Edilme Kaygısı	21
1.4.3.3. Değersizlik Duygusu.....	22
1.4.3.4. Genel Sosyal Kaygı	22
1.5. İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	22

İKİNCİ BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. YÖNTEM BİLEŞENLERİ	27
2.1.1. Araştırmanın Amacı.....	27
2.1.2. Araştırmanın Önemi	27
2.1.3. Evren ve Örneklem	28
2.1.4. Problem Durumu.....	28
2.1.5. Araştırma Hipotezleri	29
2.1.6. Kapsam ve Sınırlılıklar	30
2.2. İSTATİSTİK YÖNTEM	30
2.2.1. Veri Toplama Araçları.....	30
2.2.2. Verilerin Toplanması	33

2.2.3. Kullanılan İstatistiksel Yöntemler	33
---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. DEMOGRAFİK BULGULAR	35
3.2. ÖLÇEK ORTALAMALARI	38
3.3. HİPOTEZ TESTLERİ	39
3.3.1. Cinsiyete Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	40
3.3.2. Yaşa Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	41
3.3.3. Mesleğe Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	42
3.3.4. Eğitim Durumuna Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	43
3.3.5. Aylık Gelire Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	44
3.3.6. Evlilik Süresine Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	45
3.3.7. Kaçınıcı Evlilik Oluşuna Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	46
3.3.8. Aile Terapisi Öyküsüne Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	47
3.3.9. Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	48
3.3.10. Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Benlik Algısı Arasındaki İlişki	49
TARTIŞMA	52
SONUÇ VE ÖNERİLER	57
KAYNAKÇA	59
EKLER	66
Ek.1. Kişisel Bilgi formu	66
Ek.2. Evlilik Uyum Ölçeği	68
Ek.3. Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri	70
Ek. 4. Golombok Rust Erkek Formu	76
Ek.5. Golombok-Rust Kadın Formu	78
ÖZGEÇMİŞ	82

TABLolar LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 2. 1. GRCDÖ Alt Boyutları ve İlgili Sorular	31
Tablo 3. 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	35
Tablo 3. 2. Katılımcıların Genel Aile Demografisi.....	37
Tablo 3. 3. Ölçek Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri.....	38
Tablo 3. 4. Ölçek Ortalamalarının Normallik Testi Sonuçları.....	39
Tablo 3. 5. Cinsiyete Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	40
Tablo 3. 6. Yaşa Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	41
Tablo 3. 7. Mesleğe Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar..	42
Tablo 3. 8. Eğitim Durumuna Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	43
Tablo 3. 9. Aylık Gelire Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	44
Tablo 3. 10. Evlilik Süresine Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	45
Tablo 3. 11. Kaçınıcı Evlilik Oluşuna Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	46
Tablo 3. 12. Aile Terapisi Öyküsüne Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	47
Tablo 3. 13. Çocuk Sahibi Olmaya Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar	48
Tablo 3. 14. Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Benlik Algısı Arasındaki İlişki ..	50

KISALTMALAR LİSTESİ

EUÖ	Evlilik Uyum Ölçeği
GRCDO	Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği
RBSÖ	Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği
SS	Standart Sapma
X	Ortalama

GİRİŞ

Son yıllarda iletişim teknolojisinde yaşanan gelişmeler, beraberinde toplumun her alanını olduğu gibi aile yaşamını da ciddi anlamda değişikliklere maruz bırakmıştır. Özellikle teknolojinin sunduğu iletişim olanakları, gündelik yaşantımızdaki pek çok durumu giderek daha sanal bir ortama taşımaktadır. Bu nedenle, klasik yaklaşımdaki statik aile yapısının giderek daha dinamik bir yapıya dönüştüğü görülmektedir. Buna karşın, çiftlerin benlik algılarının ve benlik saygılarının daha da yükselmesi ile birlikte, aile kavramının giderek değerini yitirdiği, bu nedenle de özellikle boşanmaların giderek sayısının arttığı görülmektedir.

İki kişi arasındaki ilişkinin en üst noktası ya da en resmi ve toplum arasında kabul gören şekli olan aile, sadece bireylerin değil, aynı zamanda tüm toplumun yapısını etkileyen önemli bir kurumdur. Özellikle bireylerin doğum sonrasında ve yaşamın büyükçe bir bölümünde önemli yeri olan aile kavramı, sadece aileyi oluşturmak için bir araya gelen çiftleri değil, aynı zamanda çocukları da etkileyen, dolayısıyla toplumun geleceğini de etkileyen önemli bir kurumdur. Bu nedenle, aile kavramını tanımlamak ve aile dinamiklerini iyi bir şekilde anlamak, aynı zamanda toplumu da anlamak ya da en azından mevcut dinamikleri hakkında bilgi sahibi olma anlamına gelmektedir.

Aile kavramının aynı zamanda psikolojik boyutu da gerek bireysel, gerekse sosyal anlamda önem taşımaktadır. Aile içerisinde mutlu olan birey aynı zamanda toplum içerisinde de mutlu olacaktır. Bu sayede hem bireylerin sosyal duygusal kimlik kazanım süreçlerinin olumlu bir şekilde gerçekleşmesi, hem de sosyal toplum içerisinde dışlanma ve buna bağlı suç oranlarının da azalması mümkündür. bunun yanında aile, bireylerin yaşama bir anlam katması ve gelecek nesillere toplumsal ve sosyal kültürlerini ve birikimlerini aktarması açısından da önemli bir kurumdur.

Ailelerin bir arada olabilmeleri için çiftlerin her şeyden önce buna uygun bir yapıya sahip olmaları ve ailenin getirdiği sorumlulukları kaldırabilmeleri gerekir. Öte yandan bu her zaman mümkün olmayabilir. Çiftler aile kurumunun verdiği sorumlulukları birlikte taşımak yerine bazen bir taraf tüm yükü karşı tarafa verebilir,

ya da ortak taşınan hu sorumluluk yükü tarafların bir ya da ikisini birden yorabilir. Bu durumda, aile içi problemler kendisini göstermektedir.

Aile içi sorumluluklar, aynı zamanda sosyal ve toplumsal normlarla birleşerek çiftler üzerinde bir baskı oluşturmaktadır. Bu noktada, baskı altındaki çiftlerin benlik algılarında olumsuz değişimler meydana gelebilmektedir. Aile için yapılan özveriler, bir noktadan sonra bireylerin benlik algılarının düşmesine neden olabilmektedir. Bu aşamada, evlilik ile ilgili sorunlar yaşanabilmektedir.

Evliliklerde önemli olan bir diğer konu ise cinsel paylaşımdır. Pek çok toplumda cinsellik, evlilik ile birlikte meşrulaştırılan bir kavramdır. Öte yandan gerek biyolojik bir gereklilik olması, gerekse çiftlerin en üst düzeyde birbirleri ile olan iletişim ve paylaşımlarını sağlaması açısından cinsellik, aile için büyük önemi olan bir konudur. Yapılan pek çok çalışmada, cinsel yaşamı mutlu olan bireylerin yaşam memnuniyetlerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada, bireylerin cinsel doyum düzeylerinin evlilik uyumu ve benlik algıları üzerindeki etkileri incelenmiştir. Çalışmada bu bağlamda, ilk olarak araştırmaya katılmada gönüllü olan bireylerin demografik özellikleri ile cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik algıları arasındaki farklara bakılmış, daha sonra bu üç kavram arasındaki ilişki incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. AİLE KAVRAMI VE AİLE TEORİLERİ

1.1.1. Aile Kavramının Tanımı

Aile kavramıyla ilgili pek çok değişik tanım getirilmiş olup, Nirun (1994)'e göre aile, üyeleri arasındaki ilişkiler ve etkileşim yönünden sosyal bir gruptur. Bu sosyal grup aynı zamanda sosyal ve ekonomik yönden bir birlik olup, sosyal yaşamın temel göstergelerinden biridir. Aile bir örgüt, üyelerinin ihtiyaçlarının karşılanması ve yürütülmesinde sistematik kuralları bulunan en küçük sosyal bir yapı olup, evlenme, kan ya da evlât edinme bağlarıyla birbirine bağlanmış, aynı evi paylaşan, aynı gelire sahip, birbirleri ile devamlı ilişki ve etkileşim altında olan çiftler aileyi oluşturmaktadır. Aile bireyleri arasındaki ikili ya da daha çok kişi arasında sosyal ilişkileri olan insanların oluşturduğu bir birlik olarak da nitelendirilmekle birlikte, Bagavos ve Martin (2002)'e göre aile, doğum, evlilik ya da evlat edinme yolu ile birbirine bağlı ve bir arada yaşayan iki ya da daha fazla üyeden oluşan grup tanımını vermiştir. Pesechian (1999) ise aileyi, edebi bir biyolojik ve psikolojik birim olarak tanımlamış olup, aile formları insanlık tarihi boyunca değişmiş olsa da, ailenin bir tek bakış açısı mevcuttur(Günindi ve Giren, 2011: 351).

Toplumsal değişimle birlikte sosyal yapıdaki sosyoekonomik farklılıklar aile yapısının zamanla değişmesine neden olmaktadır. Öte yandan ailenin toplumsal hayatın devamı için gerekli ve evrensel karakteri yanında başka değerler de gerekli olup, bunlar aile üyelerinin duygusal bir temelde şekillenen ilişkileri, üyelerine çeşitli sorumlulukları yüklemesi, bireylerini şekillendirici özelliği ve kendine has kurullarla çevirili olması gibi özelliklerdir. Literatürde bilinen aile ile ilişkili pek çok tanım getirilmiştir. Bu tanımlar bazı yönlerden farklıken, tanımların hepsindeki ortak vurgu ailenin toplumsal hayat için vazgeçilemez bir olgu olduğudur (Bayer, 2013: 103).

Geleneksel geniş ailenin modern toplumun yeni normlarına bağılı bir şekilde yok olacağına dair birtakım iddialar öne sürölmekte olup, bu alanda yapılan araştırmalar çekirdek aile ile birlikte geniş ailenin ortadan kalkmadığını göstermekte ve bunun aksine, geçmiş dönemlerde de küçük aile tipinin, geniş aile ile birlikte var olduğuna işaret etmektedir. Geleneksel aileden çekirdek aileye geçişle birlikte ailenin üye sayısında azalma, fonksiyonlarında ve yapısında değişme yaşanmıştır. Çekirdek ailenin geniş aileden daha kırılğan olduğu, boşanmaların sürekli artmakta olduğu görölmüştür (Bayer, 2013: 104).

1.1.2. Aile-Toplum-Kültür İlişkisi

Aile ile ilgili yapılan uzun dönem araştırmaları, kavramın farklı şekilde ele alınmasına neden olarak ailenin, bireylerin bir araya gelmesiyle oluşan bir yapı olmanın ötesinde olduğunu göstermektedir. Yeni yaklaşıma göre aile, biyolojik organizmalarda görölen türde örgütlenmiş bütönlük gösteren bir yapı şeklinde tanımlanmaktadır. Ailenin kendine ait yapısı, kuralları ve hedefleri olan bir bütönlük olduğu kabul edilerek, bu şekilde bir oluşum gerçekleştiğinde işlevselliği yakaladığına yönelik bir ele alış tarzı gelişmiş ve gözlemciler aileyi bir sistem olarak görmeye başlamıştır (Hiebert ve ark, 2014: 2).

Geçmişten günümüze değişen toplumsal yaşantı geniş aileden çekirdek aileye doğru bir geçiş yaşanmıştır. Geniş aileden çekirdek aileye geçmenin nedenlerinin başında sanayileşme gelmekte olup, insan gücüne ihtiyacın artmasına, insanların kırsal kesimden ve geniş aileden ayrılarak endüstri merkezlerine göç etmesine yol açmıştır. Çekirdek aileye geçişin diğeri bir nedeni, endüstrileşmenin etkisiyle yeni bir kentleşme ve kültür oluşmasıdır. Günümüzde sosyal ve ekonomik sebeplerle aile ölçüsü daralmış olup, bu süreçte, geniş aileler çekirdek ailelere dönüşmüştür. Bunun neticesinde bireysellik gelişmeye başladıkça geniş ailenin sürdürölmesi ekonomik olmaktan çıkmış, yavaş yavaş çözümlenerek yerini çekirdek ailelere bırakmıştır (Günindi ve Giren, 2011: 353).

1.1.3. Aile Teorileri

Aile, literatürde üzerinde en çok durulan temel kurumlardan biridir. Bireyin dünyaya geldiği andan itibaren içinde yer aldığı, ona yaşamını devam ettirebilmesi için gerekli bakım ve desteğin sunulduğu sosyal bir ortam aile olup, toplumun sahip olduğu değer yargıları, normatif kurallar ve sosyalleşme en ciddi ve yoğun olarak aile içerisinde yaşanmaktadır. Dolayısıyla aile, hem aile içerisinde, hem de toplumdaki değişim ve dönüşümleri anlama, analiz etme ve açıklamada önemli bir araştırma alanıdır (Bayer, 2013: 102).

1.1.3.1. Kurumsal Yaklaşım

Her bir aile yapı, fonksiyon ve gereksinimleriyle ayrı bir varlıktır. Bu özelliği ile aile toplumun üyelerini şekillendirmekte, beslemektedir. Aile işlevleri ise aile üyeleri tarafından ailelerin ve üyelerinin bireysel gereksinimlerinin karşılandığı ve sürdürüldüğü aktiviteler ve davranışlar olup bu işlevlerin yerine getirilmesinde yaşanan zayıflık ya da güçlülüğün diğer işlevleri de etkileyeceği bilinmektedir. Bunun yanında bu işlevlerin aile ve üyeleri tarafından nasıl algılandığı da önemli olup, dönemlere, siyasi, politik, sosyolojik ve ekonomik değişimlere göre farklılaşabilmektedir. Bunlar aynı zamanda aile üyelerinin tutumlarını ve davranışlarını da etkileyebilmektedir (Hallaç ve Öz, 2014: 142-143).

1.1.3.2. Durumsal Yaklaşım

Sistem, içsel ve dışsal taleplere uyum sağlamak amacıyla, içsel yapısında değişiklikler yapma ve kendini yeniden düzenleme becerisine sahip olup, bu beceriye “uyum sağlayıcı kendini-düzenleme kapasitesi” ismi verilmiştir. Uyum sağlayıcı terimi, sistemin yeni durumlarla karşılaştığında, işlevselliğini sürdürebileceği en iyi değişim yönünü belirtmekte olup, aile açısından bu beceri, aile sisteminde var olan örüntülerin değişimini ifade etmekte ve her bir alt-sistemde meydana gelen değişimler, diğer alt-sistemlerde de değişim yaratarak aileyi etkilemektedir (Akün, 2006: 3).

1.1.3.3. Mübadele Teorisi

Toplumsal etkileşimi, toplum içerisindeki farklı sosyal kimlik aidiyetine sahip bireyler arasındaki iletişim ya da üst toplumların kendi aralarındaki etkileşim olarak iki şekilde de değerlendirmek mümkündür. Toplumsal etkileşim tarihi süreç içerisinde en fazla ticari faaliyetler, savaşlar, toplumun yaşamına yön veren gelişmelerin ardından görülürken, toplumsal etkileşimi olağan ve olağan dışı sebeplere dayalı etkileşim şeklinde ele almak mümkündür. Olağan sebepler, ticaret, anlaşma, turizm gibi gündelik yaşamsal faaliyetleri kapsamaktadır. Olağanüstü etkileşimse savaş, afet gibi olağanüstü sebeplerle meydana gelmekte olup Laten'e göre sosyal etki kuramı, grup ve kişiler arasındaki ilişkileri açıklamaktadır (Hallaç ve Öz, 2014: 142-153).

1.1.3.4. Sistem Yaklaşımı

Aileyi açıklayan sistem kuramı, bu karmaşık yapıyı kavramsallaştırabilmeleri için yeni bir yaklaşım getirmiştir. Bu kuram ailenin işlevsiz yönleriyle daha etkili biçimde çalışabilmek için bu gücün farklı unsurlarını belirginleştirmeye yönelik çalışmalar ile ortaya çıkmıştır. Bunun yanında, ailedeki tek bir bireyin psikolojik yardıma başvurduğu durumlarda, aslında aile sisteminin tümünün, kendi içinden kaynaklanan ya da dışarıdan gelen bir etkenin oluşturduğu farklı gerilimleri yaşadığı görülmektedir. Bireyin şikâyeti ya da tanısı ne olursa olsun, sorun aile sisteminden kaynaklanmakta olup mutsuz birey, çok sayıda mutsuz bireyi barındıran bir aileden gelmekte olup, sorun aile sisteminden; ailenin organize olma, bireylerin iletişim kurma ve gündelik etkileşimlerini oluşturma biçimlerinden kaynaklanmaktadır. Öte yandan aile bireyleri arasındaki iletişim daha belirgin biçimde odak konusudur. Aile içinde neyin olumsuz, etkisiz ya da verimsiz olduğu üzerinde duruldukça, çalışmalar hastalıklı ve sağlıklı insan tanımlarından, işlevli ve işlevsiz ilişki şekline dönüşmüş ve insan davranışlarına yönelik yeni ele alış tarzıyla birlikte, bu bakış açısını açıklamak için yeni bir dil sistemi de gelişmeye başlamıştır (Hiebert ve ark, 2014: 2).

1.1.3.5. Feminist Düşünce

Geleneksel toplumlarda daha çok sosyal kategori ve modellerin pasif kabulünü ve sosyal etkinin otomatik olarak içselleştirmesini içeren ve bireyi sosyal roller, normlar ve kurallarla sarmalayan bir kimlik tanımı olduğundan, geleneksel toplumlarda birey daha çok katı bir hiyerarşik yapılanmanın beraberinde getirdiği kimlik tanımlamaları mevcuttur. Modern toplumlardaysa bireyin tercihleri önem kazanmakta olup, dayatılmış kimliklerin yerini seçilmiş, yaratılmış kimliklerin aldığı daha eşitlikçi, bireyselliği ön plana çıkaran ve bireye düşlenen gelecekler konusunda alternatifler sunan bir yapı öne sürülmektedir. Modern toplumlarda insanlar çeşitli kimlikler arasında bir seçim yapma zorunluluğuyla mücadele etmektedir. Öte yandan ne ve kim olacağına karar vermek özgürlük ve sorumluluğuna da sahip olup, olası kimliklerin sayısı arttıkça insana, edinmek istediği kararlı, muteber bir kimliğin kabul edilmesini sağlamak zorundadır (Aktaş, 2013: 58).

1.1.3.6. Aile Tarihi Yaklaşımı

Tarihsel süreç içinde aile ünitesinin dinamikleri, yapısı ve fonksiyonları aile odaklı meslekler için iki kavramsal şekilde incelenmiş olup, Aile Teori Modelleri ve Aile Terapi Modelleri bu iki perspektiftir. Bu iki yaklaşım aileyi değerlendirme ve müdahale uygulamaları için davranış, doğa ve fiziksel bilimlerden kökenini almaktadır. Bunlar aile yapısını ve süreçlerini anlamada yardım ederek kavramsal perspektifi meydana getirmektedir (Hallaç ve Öz, 2014: 144).

1.1.4. Aile İçerisinde Roller

Her bir aile yapı, fonksiyon ve gereksinimleriyle ayrı bir varlık olup aileler, toplumun üyelerini şekillendirme, besleme ve toplumsal anlamda tanımlamadan daha çok görev üstlenmektedir. Aile işlevleri, aile üyeleri tarafından ailenin ve üyelerinin bireysel gereksinimlerinin karşılandığı ve sürdürüldüğü aktiviteler ve davranışların bütünüdür. Bu işlevlerin yerine getirilmesinde yaşanan zayıflık ya da güçlülükler, diğer işlevleri de etkilemekte olup, aile bireyleri tarafından algılanması dönemlere,

siyasi, politik, sosyolojik ve ekonomik değişimlere göre değişmektedir (Hallaç ve Öz, 2014: 142-143).

1.2. CİNSEL DOYUM KAVRAMI

1.2.1. Cinsel Doyumun Tanımı

Cinselliğin evlilik ilişkisi içerisinde çok can alıcı ve bağlayıcı bir gücüdür. Sağlıklı yaşanan cinsellik çiftin arasında onlara özgü ve özel bir bağ oluştururken, sağlıklı bir cinsel hayat, çiftin birbirlerine duydukları yakınlığı arttırmaktadır. Çiftlerin aralarındaki gerilimi düşüren cinsellik, sıcaklık, sevgi, koruma ve korunma hisleri geliştirmektedir. Cinsellik çiftin karşılıklı olarak birbirlerinin duygu düşünce ve beklentilerine saygı duymalarıyla, bu konuda kendilerini ve beklentilerini rahatça ifade edebilmeleriyle en iyi şekilde yaşanmakta olup, cinsel ilişkinin zamanı, yeri, sıklığı, süresi, tekniği ve ilişki sırasındaki davranışlardan duydukları memnuniyetle doğrudan ilişkilidir (Canel, 2012: 76).

Eēler arasında uyum, ilişkideki tüm alanları etkileyebilen önemli etkenlerden biri olup, eē ilişkisinde olumlu ve olumsuz faktörlerin birlikte iēlerlik gösterdiği bir denge kurulmaktadır. Kurulan bu dengeler sistemi evliliği sürdürücü ya da bozucu rol oynayabilmekte olup, eē iliēkileri içerisinde sabit bir iēlev gören bu dengeler, sosyal, ekonomik, kültürel ve bireysel kökenli bozucu etkenlerle sarsılabilmektedir. Bunun yanında kırılğan bir zemin üzerine kurulmuē evlilikleri sonlandırabilecek kadar önemli hale gelebilmektedir (Gülsün ve ark, 2009: 71).

1.2.2. Cinsel Doyumun Etkileri

Huston ve Vangelisti ekicilikler, cinsel ilgiler, negativizm ve evliliklerde mutluluk faktörleri arasındaki ilişkiler üzerine yaptıkları çalışmada, evliliğin ilk 2 yılı ile ilgili 106 çiftle bir dizi görüşmeler yapılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, kadınların cinsel ilgileri eşlerinin cinsel doyumlarına bağlıdır. Öte yandan, cinsel yaşamın bir bütün olarak her iki tarafın da evlilik mutluluklarını etkileyip

etkilemediği noktasında ilişki görülmezken, cinselliğin evlilikteki doyum için öneminin, evliliğin üzerinden birkaç yıl geçmeden görülmediği rapor edilmektedir. Cinsellik ve evlilikteki mutluluk arasındaki ilişkinin düşünüldüğünden karmaşık olduğu yine bu araştırmada elde edilen bulgular arasındadır (Gülsün ve ark, 2009: 72).

1.2.3. Cinsel Doyumun Boyutları

Cinsel iktilev bozukluklarında sınıflandırma çeşitli kişilerde olup, DSM-IV-TR de şu sınıflandırma vardır (Gülsün ve ark, 2009: 76):

“1. Cinsel istek bozuklukları: Bu grupta, cinsel istekte azalma (hipoaktif cinsel istek) bozukluğu, cinsellikten tikslenme bozukluğu yer almaktadır.

2. Cinsel uyarılma bozuklukları: Burada, kadınlarda cinsel uyarılmaya, erkeklerde ise ereksiyona ait bozukluklar bulunmaktadır.

3. Orgazm bozuklukları: Kadınlarda ve erkeklerde orgazm bozukluğu ile erkeklerde prematür ejakülasyon yer almaktadır.

4. Cinsel ilişki sırasında ağrı bozuklukları: Kadınlarda ve erkeklerde dispareni ve kadınlarda vajinismus bu grupta yer alan bozukluklardır.

5. Madde kullanımının yol açtığı cinsel iktilev bozukluğu: Bu grupta madde kullanımı ile ortaya çıkan ve yukarıda tanımlanan gruplardaki iktilev bozuklukları tanımlanmaktadır.

6. Başka yerde yer almayan cinsel iktilev bozuklukları: Bu grupta yukarıda belirtilen bozuklukların dışında yer alan cinsel iktilev bozuklukları bulunmaktadır.”

1.2.3.1. Sıklık

Cinsel ilişki sıklığı kadınlar da evlilik uyumu ile daha zayıf bir ilişki göstermektedir. Öte yandan erkekler içinse cinsel ilişki sıklığının kadınlara göre sevgi göstermeyle daha yüksek bir ilişkide olduğu, erkekler için evlilikte sevginin azalmasının cinsel ilişki sıklığını azalttığı rapor edilmiştir. Træen (2010) göre

erkeklerin cinsel doyumunu cinsel ilişki sıklığı ile kadınlardan daha fazla önemliyen, McCabe (1999) göre erkeklerin kadınlara göre daha fazla cinsel ilişki sıklığı isteği mevcuttur (Öztürk ve Arkar, 2014: 23).

1.2.3.2. İletişim

Her iki çift içinde eşlerarası bağlılığın azalması cinsel ilişkide iletişimde kötüleşmesine neden olup, çiftlerin bağlılık düzeyi birlikte geçirilen zamanla ilgilidir. Birlikte zaman geçirebilmek için eşlerin konuşabilmeleri önemli koşul olup, Litzinger ve Gordon (2005) çalışmalarında cinsel doyum ve iletişim evlilik doyumunda birbirinden bağımsız olarak ilişkili olduğunu rapor etmişlerdir (Öztürk ve Arkar, 2014: 23).

1.2.3.3. Doyum

Cinsel doyum bireyin cinsel ilişkisinden duyduğu memnuniyet olup; cinsiyet ve yaş, toplumsal ilişkiler, cinsel deneyimleri geliştirme şekli, yaşam koşulları ve kültürel etmenler cinsel doyum üzerinde etkilidir. İleri yaşlarda cinsel fonksiyonlar yavaşlar ve menopozla birlikte dolaşımdaki östrojen, progesteron ve testosteron düzeyleri düşerek cinsel istek ve fantezilerde azalma, cinsel uyarılma ve orgazm sorunları görülebilir. Özellikle meme başı ve klitoris gibi duyarlı bölgelerin uyarılma eşiği yükselir. Yine bu dönemde vajinal kuruluk ve lubrikasyon kaybı görülürken, postmenopozal dönemde vajinal atrofi sonucu pubokoksigeal kasın istemsiz kasılması vajinismus ve ağrılı cinsel birleşmelere neden olabilmektedir (Varma ve ark, 2006: 183).

1.2.3.4. Kaçınma

DSM-IV-TR'ye göre cinsellikten tiksinti duyma bozukluğu (CTDB), sürekli olarak ya da yineleyici bir biçimdedir. Bu durum bir cinsel eş ile genital cinsel ilişki kurmaktan aşırı tiksinti duyma ve bundan kaçınma şeklinde meydana gelmektedir. CTDB çok fazla çalışılmayan konu olup, genel olarak tedavisi zor bir bozukluktur ve

cinsel terapilerle ilgili kitaplarda bağımsız bir başlık olmaktan çok cinsel isteksizlik, vajinismus, dispareni ile birlikte ya da cinsel tacizin bir sonucu şeklinde görülmektedir (Doğan, 2006: 192).

1.2.3.5. Dokunma

Cinsel davranışlar, bir kişinin cinselliğiyle ilgili faaliyetleridir (dokunmak, öpmek ve vücudun diğer şekillerde uyarılması gibi). Cinselliğin ifadesi olarak sürekli yapılan faaliyetlere ya da alışkanlıklara cinsel deneyimler ya da cinsel davranışlar denmektedir. Cinsel davranışlar ve deneyimler insanların cinsel olarak kendileriyle ve başka insanlarla 'ne yaptıklarıdır'. Cinsel yakınlık ise yalnızca cinsel ilişkide bulunmak demek değildir. Öpüşmek, dokunmak, sohbet etmek, sarılmak, okşamak, masaj yapmak, erotik öyküler okumak ya da şakalar yapmak, aşk, karşılıklı beğenme, birlikte olmaktan mutlu olma ve bu konuda hayaller kurma, yalnızca bakışma bile cinsel yakınlık ya da cinsel bir yaşantı anlamına gelir (Bozdemir ve Özcan, 2011: 39).

1.2.3.6. Vajinismus-Empotans

Sims tarafından, cinsel birleşmeyi engelleyen vajinal spazm olarak yapılan vajinismus tanımı, günümüze kadar çok az değişmiştir. Vajinismus ile ilgili tıbbi bilgiler kanıta dayalı olmaktan çok, bu alana yoğunlaşmış deneyimli klinisyen görüşlerine göre şekillenmiştir. Vajinismusun toplumda genel olarak yüzde 1-6; cinsel işlev bozukluğu klinikleri başvurularında ise yüzde 5-17 olup, ülkemizde yüzde 43-75.9 oranlarıyla vajinismus, kadın cinsel işlev bozuklukları arasında en ön sıradadır (Konkan ve ark, 2012: 306).

1.2.3.7. Orgazm Bozukluğu-Erken Boşalma

Orgazm evresi, evreler arasında süre açısından en kısa fakat duyumsanan cinsel haz açısından en yoğun evre olup, erkekte ejakülasyon, kadında ise perine ve vajina etrafındaki kaslar ile vazokonjesyon sonucu büyüyen dokuların ritmik refleks

kasılmaları görülmekte, öznel olarak pelvisde duyumsanmaktadır. Orgazm kadında klitoral bölgede ve vajinada meydana gelir. Erkeklerde ise penis ve prostatta yoğunluk hissedilir (İncesu, 2004: 3).

Prematür ejakülasyon, hayatı tehdit eden bir durum değildir. Öte yandan seksüel özgüven kaybına, partner ve erkekte seksüel tatminde azalmaya ve hayat kalitesinde anlamlı bozulmaya yol açmakta olup, prevalansının yüzde 20-30 civarında olduğu rapor edilmektedir (Atan ve Aslan, 2010: 149).

1.2.4. Aile ve Cinsel Doyum

Evlü bireylerin evlilik memnuniyetlerini algıladıkları eş desteği, cinsel yaşam memnuniyeti ve eğitim düzeyleri gibi faktörler etkilemektedir. Öte yandan evlilik alanında olan uzman kişilerin evlü bireylerle ilgilenirken bu üç değişkeni göz önünde bulundurması gerekli olup, evlilik doyumunu üzerinde çalışılırken ya da evlilik doyumunu geliştirici programların uygulanması aşamasında algılanan eş desteği, cinsel yaşam memnuniyeti ve eğitim düzeyine yer verilebilmektedir (Çağ ve Yıldırım, 2013: 19).

Evlilik ve cinsellik önemli bir araştırma konusudur. Öte yandan bu alanların nasıl bir etkileşim içinde olduklarına yönelik araştırma yapmak güçtür. Bu güçlüğün aşılmasında bir aşama olarak, alanlardan birisinde ortaya çıkan patolojinin temel alınarak diğerine yansımalarının incelenmesi faydalı olabileceği gibi, cinsel işlev bozukluğu olan erkekler ya da kadınlar ve eşlerinin evlilik yaşamını sağlıklı kontrol grubuna göre daha fazla bozulmaktadır. Bunun neticesinde cinsel işlev bozukluğunun, evlilik yaşamını olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Cinsel işlev bozukluğu olan kadınların eşlerinin, cinsel işlev bozukluğu olan erkeklerin eşlerine oranla, cinsel ilişki sıklığı alanında daha az sorun yaşamaları söz konusudur. Yine bu çiftlerde erkeklerin daha baskın, cinsellikle ilişkili alanlarda daha atak bir tutum içinde olmalarıyla ilişkili görünmektedir (Gülsün ve ark, 2009: 76).

1.3. EVLİLİK UYUMU

Duygular, insanın en önemli deneyimleri olup, kişilerarası ilişkilerde ve ruh sağlığında duyguların ifadesi ve duygularla baş etme oldukça büyük rol oynamakta olup, duygu dışavurumu kişilerarası ilişkilerin bazı anahtar görünümüne işaret eden bir yapıdır. Öte yandan duygu dışavurumu ihtiyaç ve beklentileri başkalarına iletmenin bir yolu olup düşmanca tavır alma, eleştirel olma, aşırı ilgi duyma, müdahaleci olma, yakınlık kurma ve olumlu yorumları kapsar (Kışlak ve Göztepe, 2012: 29).

Evlilikte doyum yaşama, beklentilerini gerçekleştirme ve bireylerin mutlu olabilmesi açısından önemlidir. Doyumun yaşanmadığı evliliklerin genellikle boşanma ile sonuçlanmaktadır. Bu durumda hem eşleri, hem de boşanan aile çocuklarını olumsuz olarak etkileyen sonuçlar görülmekte olup, bunun üzerinde durulması, bu doyumunu olumlu ya da olumsuz olarak etkileyen faktörlerin belirlenmesi gereken ve hem evlilik, hem yaşam memnuniyetini etkileyen bir etkidir (Üncü, 2007: 38).

Evlilik doyumunu ölçen ölçekler genel olarak ebeveynlerin davranışsal olmayan yönlerini değerlendirmek üzere hazırlanmış olup, özellikle ebeveynlerin çocuk yetiştirmede uyguladıkları otoriter, izin verici tarzları, tutumları ve bilişsel anlayışı değerlendirmeye yöneliktir (Çelik, 2006: 8).

Evlenen her çiftin 3 parçası olup bunlar sen, ben ve biz kavramlarıdır ve her parça diğerini mümkün kılan önemli bir parçadır. Bunlardan kişiler arası ilk sevginin sürmesi, bu üç parçadan oluşan sürecin ne kadar iyi işlediğine bağlı olup, eskiden tek başlarına yaptıkları para kazanma, yemek yapma, temizlik gibi şeyleri artık beraber yapma kararı alarak, bir bütün hale gelme kararı vermektedir (Koca, 2013: 1).

Evlilik kurumu insanların yaşamında önemli bir role sahiptir. Günümüzde evliliklere ve evlilik ilişkilerine dair çalışmalar giderek artmakta olup, evlilik uyumunu etkileyen değişkenler de araştırmacılar tarafından dikkatle incelenmektedir. Bunun yanı sıra yaşam doyumunu, çatışma yönetimi, cinsel doyum, iletişim ve evlilik doyumunu gibi faktörler fonksiyonel aileyi etkileyen çok önemli belirleyiciler olarak karşımıza çıkmaktadır (Çelik ve Tümkaya, 2012: 224).

1.3.1. Evlilik Uyumunun Tanımı

Evlilik ve aile ile ilgili literatür incelendiğinde evlilik ve aile kavramlarını açıklayan kuramlar birbiri ile etkileşimde olduğu görülecektir. Kuramlar aile ve evliliğin insani, davranışsal yönünü, eşler arasındaki ilişkinin niteliğinin nasıl olduğunu ve eşlerin birbirlerini nasıl etkilediği üzerine odaklanmakta olup, evlilik ve aile teorileri, aile üyelerini etkileyen ekonomik, iletişimle ilgili, duygusal, cinsel sorunlar gibi problemleri değerlendirmektedir. Fonksiyonel olmayan ailede eşlerin rolleri birbirinden farklıken; yaklaşımlar, aile ve evliliğin yapısının eşler, çocuklar ve diğer fertler açısından irdelenmesinin önemli olduğunu ortaya koymaktadır (Çelik, 2006: 22).

Aile sisteminin dışarıdan etkilenmesi kaçınılmaz bir sonuçtur. Öte yandan bu etkilenmelerin bazıları ailenin kendi iç sisteminde değişiklik yaratırken, bazen değişiklik sadece bir alt sistemde meydana gelebilir. Bu değişikliğin diğer alt sistemlere yansımaları, aile yaşam döngüsü içinde kendini hissettirirken, aile sistemini çok değişkenli bir alt sistemler işleyişi şeklinde ele almak mümkündür. Bu alt sistemler bütününe kendi içindeki dengesi dışarıdan ya da içerden etkilenmelerle değişebilir (Aktaş, 2004: 7).

Literatürde, evlilik doyumunu etkileyen değişkenlere ilişkin pek çok çalışma mevcuttur. Bu çalışmalar içinde eşi desteklemeye ve memnun etmeye istekli olmak, evlilik istikrarı, güçlü manevi değerler, eşe bağlılık, bir eş olmaya istekli olmak, eşlere saygı duymak, cinsel yaşamda sadakatler, iyi tanrıya inanma ve dine bağlılıklar, eş için iyi bir arkadaş olmak ve affetme ve affedilmeye gönüllü olmak yer almaktadır (Çağ ve Yıldırım, 2013: 14).

1.3.2. Evlilik Uyumunu Etkileyen Etmenler

Madanes'e göre aile ve evlilikteki sorunlar sevgi ve saldırganlık arasındaki ikilemlerden doğmakta olup, evlilik ve ailede görülen bu ikilemler dört gruba ayrılmaktadır. Bunlardan ilki, eşlerin birbirini kontrol etme ve başat olma isteğiyle, ikincisi ise eşlerin birbirlerine sevgi ya da nefret duygularını ifade etmeleridir. Üçüncü ikilemde, aile üyelerini sevmek ve korumak ilişkileri olumlu yönde

etkilemekte olup, eşler açısından bu ihtiyaçların giderilmemesi ve tam tersi bir tutum olursa doyumsuzluk ve aile içi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Son ikilem, eşler arasındaki çatışmanın giderilmesi için çiftlerin birbirlerine pişmanlıklarını dile getirmesidir. Bu dört ikilem grubu için Madanes bir takım stratejiler belirlemenin önemli olduğunu göstermektedir (Gladding, 2002, Akt. Çelik, 2006: 35).

Bazı sosyodemografik değişkenler evlilik uyumunu etkilemektedir. Bunlar arasında, evlilik süresi, eşlerin yaşı, aile ziyaretleri gibi değişkenler gelmekte olup, ilk kez evlenenlere kıyasla yeniden evlenenlerin evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu, ayrıca evlilik süresi ve çocuk sayısı ile evlilik problemlerinin ve cinsel problemlerin pozitif yönde ilişkili olduğu rapor edilmektedir. Fışiloğlu (2001), akraba evliliği yapanların uyumlarının düşük olduğunu rapor etmiştir. Yine literatürde, düşük ekonomik koşullardaki çiftlerin daha fazla psikolojik sıkıntıları olduğu bulunmuş ve bu bağlamda evlilik uyumunun da olumsuz yönde etkilendiği rapor edilmiştir (Kışlak ve Göztepe, 2012: 28).

Birbiri ile etkileşen, evlilik ve aileyi ilgilendiren konularda fikir birliği yapabilen ve sorunlarını olumlu bir şekilde çözebilen çiftlerin evliliği evlilik uyumu şeklinde tanımlanmaktadır. Evli çiftlerin uyumlu birlikteliklerinin sonucu olarak evlilik hayatındaki memnuniyeti ve mutluluğu getirmekte olup, daha genel bir kavram olması nedeniyle evlilik doyumunu ile karışsa da, çift uyumunda evlilik doyumunda olduğu gibi bireylerin öznel algısı aralarındaki ilişkinin niteliği değerlendirilmektedir (Erberk ve ark, 2005: 40).

Evliliğin ilk yıllarında eşlerin yerine getirmesi gereken vazifeler evlilikten alınan doyumunu etkilemekte olup, bunları aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür (Gerson, 1995, Akt. Çelik, 2006: 38):

- *Birbirlerine karşı sevgi ve şefkat duygularını tam olarak verebilmek,*
- *Eşler arasındaki iletişim sistemini umulan bir biçimde geliştirmek,*
- *Toplumsal sorumlulukları, yasalarla ilgili görevleri,*

- *Komşuluk ilişkilerini geliştirebilmek,*
- *Ev içi rahatlığı oluşturmak ve kurmak,*
- *Ekonomik ihtiyaçların karşılanması için güven veren ve sürekli olan bir işe sahip olmak,*
- *İlişki içerisinde eşlerin rollerini, karşılıklı olarak bireysel özgürlüğe izin verecek bir biçimde ve otorite alanını belirleyen bir biçimde geliştirmek,*
- *Evlilik ile ilgili sorumlulukları paylaşmak için bir prosedür geliştirmek,*
- *Ev dışındaki işlerle ilgili rutin ilişkiler ve geçirilen minimum zaman ile ilgili bir program geliştirmek,*
- *Birlikte karar verme becerisini geliştirmek,*
- *Eşlerin kendi aralarında kabul edebilecekleri aile amaçları oluşturmak ve*
- *Yaşam felsefesi geliştirmek, bir çift olarak birbirlerine moral vermek,*
- *Çocukların ortak geleceği için ilişkiler geliştirmek (Gerson, 1995, Akt. Çelik, 2006: 38).*

1.3.3. Evlilik Uyumunu Sağlamann Yolları

Sistem olarak görülen ailenin en belirgin yanları, bütünlük, geribildirim ve aynı eş ile sonlanmadır. Bütünlük özellikle eşler arası etkileşimler eşlerin birbirlerini ve özelliklerini nasıl algıladıkları, kişilik özelliklerini, rollerini nasıl gördükleri evlilikte eşler arası bir bütünlük meydana gelmesi bakımından önemli olup, eşler birbirlerine tam anlamda bağımlıdırlar. Buna göre aile üyelerinin davranışları birbiriyle ilişkili ve birbirine bağımlı bir yapı göstermektedir. Bütün parçaların

tamamından oluşur. Bütünü oluşturan parçalar birbirini önemli derecede etkilemekte olup, sistem teorisi açısından ailelerde geribildirim ve eşsözlülük üzerine kurulan eş sistemini, var olan diğer sistemleri etkilemektedir (Çelik, 2006: 25).

Pek çok ülkede hükümetlerin iş ve aile yaşamının uyumlaştırılma politikaları esnek istihdam, doğum sonrası izinleri ve bakım hizmetleri üzerine odaklanmaktadır. Bunun yanında doğum sonrası izinlerine ilişkin en temel tartışma, iznin annelik izni mi, yoksa çiftlerin her ikisini kapsayan biçimde ebeveyn izni olarak mı düzenleneceği hususundadır. Çalışan kadınların çocuk sahibi olma nedeniyle uzun süre iş yaşamından ayrı kalmalarını önleme ve babaların da ailevi sorumlulukları paylaşmasına imkan veren ev içi yükümlülüklerin eşit dağılımına katkı sağlama konusu önem arz etmektedir (Işığışık, 2005: 785).

Evlilik ve aile öğeleri arasındaki ilişkilerin nasıl ortaya çıktığını açıklamak için birçok araştırma yapılmış olup bu öğelerin bazen iç içe olduğunu, bazen aralarında hiçbir ilişkinin olmadığını, bazen evlilik ilişkisini etkileyen faktörlerin sadece eşleri etkileyebildiğini, bazen de eşler arasındaki ilişkiyi etkileyen değişkenlerin ailenin diğer ünitelerini etkilediği rapor edilmektedir (Çelik ve Tümkaya, 2012: 224).

Evlilik ilişkileri ve eşlerin birbirlerine ilişkin algıları üzerine yapılan çalışmaların önemi öncelikle evlilik aracılığıyla oluşan aile kurumunun öneminden ileri gelmektedir ve evlilik yolu ile kurulan ailenin, toplumların temel taşı olarak görülmektedir (Yalçın, 2014: 251).

1.3.4. Evlilik Uyum Eksikliğinin Sonuçları

Aile terapisi, bireysel olarak terapi görenlerin iyileşmelerinde aile yapısının öneminin fark edilmesiyle ortaya çıkan psikoterapi şeklidir. Bu terapi oluşturduğu grup nedeniyle bir grup terapisi olarak sınıflandırılmakta olup, grup terapisinden tedavinin amaçları açısından farklıdır. Grup terapisinde, grubun içinde de olsa bireyin problemlerinin çözülmesi ön plandayken aile ya da evlilik terapisinde bütün bir grubun problemlerinin çözülmesi önemlidir (Samancı ve Ekici, 2010: 45).

Aile terapisi diğer terapi yöntemlerine göre yeni gelişen bir terapi türüdür. Bu nedenle bu alanda yeni teoriler ve bu çerçeve içerisinde yeni yaklaşımlar geliştirilmiş olup, dokuz ana aile terapisi okulu Nichols tarafından 1984'de aşağıdaki gibi tarif edilmiştir (Samancı ve Ekici, 2010: 47):

1. *Psikoanalitik yaklaşım*
2. *Grup terapisi yaklaşımı*
3. *Varoluşçu okul*
4. *Davranışçı yaklaşım*
5. *Genişletilmiş aile sistemleri terapisi*
6. *İletişim sistemleri yaklaşımı*
7. *Yapısal (striktürel) yaklaşım*
8. *Stratejik terapi*
9. *Sistemik yaklaşım modeli'nden oluşmaktadır.*

Doğan (2010) çalışmasında evli bireylerin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleriyle evliliklerinde çatışma yaşama durumları arasındaki ilişkiyi incelerken aşağıdaki sonuçları elde etmiştir (Doğan, 2010: 69):

“1. Sosyotropik-otonomik kişilik özelliklerine sahip bireylerin evlilikte çatışma yaşama sıklıklarına bakıldığında bu iki durum arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

2. Onaylanma kaygıları ile evliliklerinde çatışma yaşama sıklığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

3. Evli bireylerin, ayrılık kaygıları yaşamaları ile evliliklerinde çatışma yaşama sıklığı arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki vardır.

4. Evli bireylerin başkalarını memnun etmeleri ile evliliklerinde çatışma yaşama sıklığı arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki vardır.

5. Evli bireylerin, kişisel başarıları ile evliliklerinde çatışma yaşama sıklığı arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki vardır.

6. Evli bireylerin, özgürlüklerini yaşamaları ile evliliklerinde çatışma yaşama sıklığı arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki vardır.

7. Evli bireylerin, yalnızlıktan hoşlanmaları ile evliliklerinde çatışma yaşama sıklığı arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki vardır.”

1.4. BENLİK SAYGISI KAVRAMI

1.4.1. Benlik Saygısının Tanımı

Bağlanma, benlik saygısı gibi bireysel ayrılıklara ilişkin değişkenlerin yanı sıra kişilik özelliklerinin de yakın ilişki dinamikleri üzerinde önemli etkisi olup, kişiliğe ilişkin çok farklı kuramsal perspektifler geliştirilmiştir. McCrae ve John (1992) beş faktör modeli, kişilik gibi oldukça geniş bağlamda olup bir kavramın bütünleştirmesi, kişilik özellikleriyle davranışlar arasındaki ilişkilerin sistematik bir biçimde incelenebilmesine olanak sağlaması ve kişiliği beş faktöre dayandırarak genel bir tanımlama imkanı bulmaktadır (Curun ve Çapkın, 2014: 4).

Benlik saygısı, kişinin kendini nasıl değerlendirdiğini gösteren bir kaygı olup, benlik kavramının beğenilip benimsenmesi benlik saygısını meydana getirmektedir. Benlik saygısı, kişinin kendini değerlendirmesi sonunda ulaştığı benlik kavramını

onaylamasından ortaya çıkan beğeniyken, Lewin benlik saygısını, yaşam bir sahne olarak düşünülürse, kişinin oyunun niteliğinden ve oynadığı rolden doyumunu şeklinde ifade etmektedir (Temel ve Aksoy, 2001: 22-24).

1.4.2. Benlik Saygısının Bileşenleri

Benlik saygısı yüksek olan insanların kendi kapasiteleri ile ilgili beklentileri de yüksek olup, kendileri hakkındaki bu olumlu tutumlarından ve elde ettikleri başarılı sonuçlardan dolayı kendi görüşlerini kabul ederler. Kişinin benlik saygısı çevreden negatif ya da pozitif yönde etkilenebilmektedir (Dilek ve Aksoy, 2013: 96).

1.4.2.1. Başkalarının Saygısı

Benlik saygısı yüksek olan kişide kendine güven, iyimserlik, başarıma isteği, zorluklardan yılmama, gibi olumlu ruhsal nitelikler mevcutken, karşılık benlik saygısı düşük bir kimsenin kendine güveni azdır. Bu kişiler kolay umutsuzluğa kapılır ve bunlarda ruhsal belirtiler geliştirmeye daha yatkındır. Yapılan araştırmalar, benlik saygısı yüksek olan bireylerin, kendilerini saygı ve kabul edilmeye değer, faydalı ve önemli kişiler olarak algılama eğiliminde olduklarını göstermektedir. Yine bu araştırmalar kendine güvenme, iyimser olma, zorluklar karşısında direnç gösterme, başarılı olma isteği gibi olumlu ruhsal niteliklere sahip olduklarını göstermektedir (Taşgıt, 2012: 16).

1.4.2.2. Yeterlik

Psikolojik danışma ve psikoloji alanlarında en çok araştırılmış değişkenlerden biri olan benlik saygısı, Rosenberg (1965) bireyin kendisine karşı olumlu ya da olumsuz tutumu olarak açıklamakta olup, yüksek ve düşük benlik saygısı olarak iki boyutta incelenmektedir. Yüksek benlik saygısına sahip bireyler, kendilerini değerli ve saygıdeğer hissederler. Öte yandan bu kişiler ancak bu kendini üstün görme değildir. Öte yandan düşük benlik saygısına sahip bireyler ise kendilerinden memnun olmayıp, kendi benliklerini reddederler (Güloğlu ve Kararımak, 2010: 76).

Kendilerini ispat edebilme yeterliliği, etkin başa çıkma, saldırganlıklarını denetim altında tutma özellikleri olan çocuklarda benlik saygısı yüksek olup, çocuklarla başkaları ile ilişkide istek savaşı benliğin üst sınırını temsil etmektedir (Özkan, 1994: 5).

1.4.2.3. Kendilik

Kimlik, bireyi diğerlerinden ayıran özellikleri olup, kişilerin kim olduğu, kişilik özellikleri, rolleri ve neler yapabildiği sahip olduğu kimlikle ilişkilidir ve kimlik, bireyin kendini sosyal hayatında nasıl tanımladığı ve nasıl konumlandırığını ifade etmektedir (Türedi, 2015: 8).

1.4.3. Benlik Saygısının Boyutları

1.4.3.1. Sosyal Kaçınma

Ergenlikte benlik saygısının önemli olduğu bilinmektedir. Yine bu dönemde kendine değer veren ve kendini olumlu değerlendiren ergenlerin sosyal ortamlardan kaçınma eğiliminin azaldığı, kendini değersiz hissetmediği ve başkaları tarafından eleştirilme kaygısı taşımadığı görülmektedir (Eriş ve İkiz, 2013: 188).

1.4.3.2. Kiritize Edilme Kaygısı

Araştırmada olumlu beden imajına sahip ergenlerin genel sosyal kaygı, sosyal kaygı alt boyutlarından sosyal kaçınma, kiritize edilme kaygısı ve değersizlik duygusu düzeyinin, olumsuz beden imajına sahip olan ergenlerden daha düşük olduğu rapor edilmiş olup, Eren Gümüş (2000) ve Cash, Theriault ve Annis (2004) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarda beden imgesi ile sosyal kaygı arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Eriş ve İkiz, 2013: 188).

1.4.3.3. Değersizlik Duygusu

Benliğin duygusal boyutu olan benlik saygısı, “*kendini benimseme, onaylama, kendine değer verme, saygı duyma; kendi değerine ilişkin değerlendirmedir*” ve kendini değerli bulma ruh sağlığının önemli göstergesidir. Benlik saygısının kaybedilmesi ve değersizlik duyguları depresyonun en yaygın belirtilerinden birisidir (Yıldız ve Çapar, 2010: 105).

1.4.3.4. Genel Sosyal Kaygı

Sosyal kaygı Schlenker ve Leary’e (1982) göre “*gerçek ya da tasarımsal toplumsal konumlarda var olan ya da olabilecek kişilerarası değerlendirmelerden kaynaklanan kaygı durumudur*” ve kişilerarası değerlendirilme beklentisinin sosyal kaygıyı ortaya çıkarmaktadır. Toplumsal değerlendirilme kaygısı da sosyal kaygının boyutu olup, toplumsal değerlendirilme kaygısının fazla olması olumlu kişilerarası ilişkilerin gelişimini engeller ve sosyal kaygılı bireyin olumlu izlenimler yaratmada kişilerarası yeterlik ve yetisine ilişkin kuşkuları bulunmaktadır (Sübaşı, 2010: 53).

1.5. İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Ariel ve ark (2014) aile terapistlerinin ortaya çıkışlarını ve Kosova’da Sistemik Aile Terapi Eğitim Programları’nı inceledikleri çalışmalarında, programın artı-eksi yönleri ile uluslararası literatür bağlamında aile terapistlerinin nasıl yetiştiğini araştırmışlardır. Kosova, savaş sonrası dönemi atlatamayan, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini veren, hızlı bir kültürel değişim içerisine girmiş olan bir ülke olup, aileler üzerinde ciddi ve kalıcı etkileri olmuştur. Bu nedenle sosyal, toplumsal ve kültürel değişkenler, sadece aileler üzerinde değil, aynı zamanda aile terapistlerinin değişimi ve dönüşümü üzerinde de ciddi etkiler bırakmaktadır.

Akün (2009) ergenlik döneminde aile yapısı ve ergenlik dönemi sorunları arasındaki ilişkiyi yapısal aile sistemleri kuramına göre değerlendirdiği çalışmasında, ergenlik döneminde görülen bazı psikolojik sorun ve psikiyatrik bozuklukların aile içerisindeki yakınlık, güç ve ittifak ilişkileri ile birlikte etkilerini incelemiştir.

Bailey (2012) evlilik ve aile terapilerinin başarılı olmalarında, aile terapistlerinin klinik anlamda güncel durumunu incelediği çalışmasında, 2005, 2006 ve 2007 yılları üç kategoriye ayırmıştır. Daha sonra aile terapistlerindeki güncellemeler üzerinde durarak, aile ve evlilik terapilerinde yapılacak olan çalışmaların artmasının gerekli olduğunu vurgulamaktadır.

Çağ ve Yıldırım (2013) evlilik doyumunu etkileyen ilişkisel ve kişisel değişkenleri inceledikleri çalışmalarında, 448 kadın ve 363 erkek olmak üzere 811 evli birey ile anket yapmış ve Evlilik Yaşam Ölçeği, Eş Destek Ölçeği Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre evlilik doyumunu algılayan eş desteği, cinsel yaşam memnuniyeti ve eğitim düzeyleri etkilemektedir.

Blow ve ark. (2008) terapötik değişimlerde terapistin cinsiyetinin etkisinin ne olduğunu inceledikleri çalışmalarında, bazı yetişkinlerin özel durumları dışında, terapistin cinsiyetinin terapi sonuçlarına doğrudan etkisinin olmadığını rapor etmişlerdir.

Çelik ve Tümkaya (2012) öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının, bireylerin iş değişkenleri ile ilişkisini inceledikleri çalışmalarında, 40 kadın ve 79 erkek olmak üzere toplam 119 evli öğretim görevlisi üzerinde anket yapmıştır. Katılımcılara demografik bilgi formu, Evlilik Uyum Ölçeği ve Yaşam Doyumu ölçekleri uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre cinsiyete göre hem evlilik, hem yaşam doyumunu düzeyleri farklılık gösterirken, akademik unvana göre ise yaşam doyumları istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar saptanmıştır.

Darnell ve Schuler (2015) Fonksiyonel Aile Terapisi'nin ırksal ve etnik kökene göre gençlerde adalet anlayışı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında, Amerikan beyaz ırk insanlarda aile terapisinin gençlerin şiddet, madde bağımlılığı gibi sorunlarının azalmasında etkili olmadığını rapor etmişlerdir.

Günindi ve Giren (2011) çgünümüzde aile kavramının değişim sürecini ve okul öncesi dönemde aile kavramının gerek ebeveyn, gerekse çocuk açısından önemini inceledikleri çalışmalarında, 2009-2010 yılında anasınıfına devam eden 80

çocuk üzerinde anket yapmıştır. Araştırma sonuçlarına göre çocukların %87,5'i aile denildiğinde çekirdek aile tanımlaması yapmaktadır.

Hildebrandt ve ark. (2014) maruz bırakmaya dayalı aile terapisinin Anoreksiya Nevroza (AN) üzerindeki tedavi etkisini inceledikleri çalışmalarında, 4 AN ve 6 AN olmayan, yaşları 12 ile 17 arasında değişen toplam 10 örneklem kullanarak, maruz bırakmaya dayalı aile terapisinin AN tedavisinde etkili olabileceğini saptamışlardır.

Kışlak ve Göztepe (2012) duygu dışavurumu, empati, depresyon ve evlilik uyumu arasındaki ilişkileri inceledikleri çalışmalarında, 102 kadın ve 65 erkek olmak üzere 167 evli bireye anket uygulayarak, Duygu Dışavurum Düzeyi Ölçeği/Duygusal Tepki alt ölçek puanlarının evlilik uyumu ile ilişkili olduğunu; Hoşgörü/Beklenti ve Duygusal Tepki alt ölçek puanları ile Depresyon puanları evlilikte uyum düzeyi yüksek olan grup ile düşük olan grup arasında farklı olduğunu rapor etmişlerdir.

Johnson ve ark (2006) bağlanma ve terapötik birliğin aile terapisindeki durumunu inceledikleri çalışmalarında, 27 anne, 15 baba ve 23 yetişkin ile aile terapisi yapmış ve annelerin en büyük çocuklarına olan güveni bağlılığı gösterdiğini, yetişkinlerin ise ebeveynlerine olan bağlılıkları ve güvenleri arasında ilişki olduğunu rapor etmişlerdir.

Liu ve ark. (2015) çoklu aile terapisi ile internet bağımlılığının tedavisinde, bağımlılığın altında yatan mekanizmaları inceledikleri çalışmalarında, 12-18 arasında yaşa sahip internet bağımlılığı olan 46 genç, yaşları 35 ile 46 arasında değişen bu gençlerin ebeveynlerinden 46 katılımcı olmak üzere toplam 92 katılımcı ile terapi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar çoklu aile terapisinin, internet bağımlılığı gibi sorunların çözümünde, üç ay kalıcı olmak üzere etkili olduğunu göstermektedir

Martella ve Brock (2008) dini inanış ve maneviyatın kaynak olarak aile terapisindeki yerini inceledikleri çalışmalarında, evlilik ve aile terapilerinde kullanılan tanımlar, eğilimler, inançlar, etik konular, kültür ve uygulamalar ile dini inanış ve maneviyatın ilişkisi araştırmış ve özellikle dini yaşantısı ve maneviyatı

fazla olan toplumlarda ve bireylerde, aile terapilerine bu iki yaşayış şeklinin önemli etkilerinin olduğunu rapor etmişlerdir.

Mittal ve Wieling (2008) terapistin etnik kökeninin feminist aile terapisi üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmalarında, fokus grup ve web tabanlı anket yöntemi ile veri toplanmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre terapistin bir etnik unsurdan ya da ülkenin ana unsurundan olmasının, terapi alanların terapistle karşı olan yaklaşımını ciddi derecede etkilediği rapor edilmiştir.

Oldfield ve ark. (2012) üç aile ve üç müzik terapistini inceleyerek, kısa süreli müzik terapisinin çocuk ve aile terapisi üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmalarında, terapistin birçok aşamasında, müzik sayesinde aile içindeki iletişimin arttığını rapor etmişlerdir.

Prouty ve Protinsky (2008) feminist bilgilendirilmiş aile sistemi terapisini inceledikleri çalışmalarında, feminist bilgilendirilmiş aile sistemi terapisinin terapötik bağlılık, terapi içerisindeki hiyerarşi, müşteri seçimleri, şefkat gibi terapi aşamasında görülen duygu durumlarla ilişkisinin olduğunu rapor etmişlerdir.

Prouty (2008) feminist aile terapisinin denetiminin nasıl yapılacağını incelediği çalışmada, 16 katılımcının terapist-denetçi ilişkisini yorumlamasını istemiştir. Araştırma sonuçlarına göre güç, farklılık ve duygu kavramlarının ön plana çıkmaktadır.

Saltzberg ve Bryant (2008) bir aile terapisi uygulamasında, terapistin hamile olma durumunun terapi üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmalarında, terapistin hamile ya da doğum öncesinde olma durumunun terapi üzerinde etkileri olduğunu rapor etmişlerdir.

Shalay ve Brownlee (2008) öyküleyici aile terapisinin karma aile tiplerindeki etkisini inceledikleri çalışmalarında, sosyal toplum içerisinde öyküleyici aile terapisinin karma aile tiplerinde önemli olduğunu vurgulamıştır.

Szapocznik ve ark. (2013) kısa stratejik aile terapisinin adölasan dönemde madde kullanma sorununu çözümede adölasan ve aileye nasıl yardım edebileceğini inceledikleri çalışmalarında, kısa stratejik aile terapisinin gerek yetişkinlerde, gerekse madde bağımlılığı sorunu olan adölasan gençlerde olumlu neticeler verdiğini rapor etmişlerdir.

Thurston ve ark. (2015) fonksiyonel aile terapisinin kontrollü ve randomize bir protokolle uygulanmasını inceledikleri çalışmalarında, Belfast'ta bir üniversite ile erken müdahale birimi arasındaki ortak çalışmada fonksiyonel aile terapisinin nasıl kullanılabilirliğini incelemişlerdir. Çalışmada da görüleceği gibi fonksiyonel aile terapisi, farklı birimlerin işbirliğinde ve pratikte kolay uygulaması olan etkili bir aile terapi yöntemidir.

Turns ve ark. (2013) Hıristiyan terapistlerin kişiliklerinin cinsiyet terapisi sırasında ne gibi etkilerinin olduğunu inceledikleri çalışmalarında, Hıristiyan yaşam arzı ve normlarının ve dini yaşantının, terapistin terapiye yaklaşımını da belirleyen önemli bir etken olduğunu rapor etmişlerdir.

Viviana ve ark. (2015) Kısa Stratejik Aile Terapisi'nin madde kullanan ebeveyn ve adölasan madde bağımlılığı ile ilişkisini inceledikleri çalışmalarında, Kısa Stratejik Aile Terapisi'nin ebeveynlerin alkol kullanımını ve buna bağlı olarak adölasanların da madde kullanımını azalttığını rapor etmişlerdir.

İKİNCİ BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma kapsamında kullanılan yöntem ve materyal bileşenleri hakkında bilgilere yer verilmiştir.

2.1. YÖNTEM BİLEŞENLERİ

Yapılan araştırma betimsel tarama modelinde desenlenmiştir. Betimsel tarama modelinde, bir durum ya da olgunun nitel ya da nicel verilerle ortaya konması söz konusudur. Çalışmada da bu amaçla, aile terapisine başvuran bireylerin cinsel doyum, benlik saygısı ve evlilik uyumları arasındaki ilişkinin ve bu puanların çiftlerin demografisi ile ilişkisinin betimlenmesine yer verilmiştir.

2.1.1. Araştırmanın Amacı

İlişkide çiftler arasında paylaşılan cinsel hayatın çiftlerin ilişkisi içerisinde önemi yadsınamaz bir gerçektir. İlişki içerisinde cinsel hayatın olmaması ya da sorunlu bir şekilde kurulup devam etmesi ilişki dinamikleri ve benlik tasarımı açısından düşündürücü sonuçlar doğurmaktadır. Evlilik ilişkisini bütüncül bir yaklaşımla ele aldığımızda bireylerin benlik saygısının, çiftlerin evliliklerinde birbirleriyle uyumlarının aralarında var olan, olmayan ya da sorunlu olarak yaşanan cinselliklerinden ayrı düşünemeyiz. Yaşanan evlilik sorunları nedeni ile danışma merkezlerine başvuran çiftlerde bu sebeple cinsel doyum, evlilik uyumları ve benlik saygıları birbirinden ayrı tutulmadan ele alınmalıdır. Bu çalışma "Evli Çiftlerde Cinsel Doyumun, Evlilik Uyumu ve Benlik Saygısı " üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır.

2.1.2. Araştırmanın Önemi

Yapılan bu araştırma iki açıdan önem arz etmektedir. Birincisi, bu alanda yeterli çalışmanın yapılmamış olması ve özellikle cinsel doyum konusunun hala tabu

olması nedeniyle, bu alanda öncü çalışmalar arasında yer almasıdır. Çalışmanın bir diğer önemi ise evlilik uyumunu etkileyen faktörleri ortaya koyarak, bu sayede aile terapisi hizmeti veren alan uygulamacılarının da ileri dönemlerde yapacakları uygulamalarda yol gösterici bir nitelikte olmasıdır.

2.1.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul İli'nde yaşayan, çeşitli nedenlerle aile terapisine başvuran çiftler, örneklemini ise İstanbul Bakırköy ilçesi ve Şişli İlçesi sınırları içerisinde ikışer, Kadıköy ilçesinde bir olmak üzere toplam beş kliniğe başvuran, 44 çift olmak üzere toplam 88 katılımcı oluşturmaktadır.

2.1.4. Problem Durumu

Araştırmanın temel problemi, “Evli çiftlerin uyum düzeyleri üzerinde benlik saygısı ve cinsel doyumun etkisi var mıdır?” şeklindedir. Buna göre araştırmada, aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

- 1: Çiftlerin *cinsiyetlerine* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
- 2: Çiftlerin *yaşlarına* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
- 3: Çiftlerin *mesleklerine* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
- 4: Çiftlerin *eğitim durumlarına* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
- 5: Çiftlerin *aylık gelirlerine* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
- 6: Çiftlerin *evlilik sürelerine* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

7: Çiftlerin *kaçıncı evliliği yaptıklarına* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

8: Çiftlerin *aile terapisi öykülerine* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

9: Çiftlerin *çocuk sahibi olma durumlarına* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

10: Çiftlerin cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

2.1.5. Araştırma Hipotezleri

Araştırmanın temel hipotezi, “Evli çiftlerin uyum düzeyleri üzerinde benlik saygısı ve cinsel doyumun etkisi vardır” şeklindedir. Buna göre araştırmada, aşağıdaki alternatif hipotezler kurulmuş ve sınanmıştır:

H₁: Çiftlerin *cinsiyetlerine* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H₂: Çiftlerin *yaşlarına* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H₃: Çiftlerin *mesleklerine* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H₄: Çiftlerin *eğitim durumlarına* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H₅: Çiftlerin *aylık gelirlerine* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H₆: Çiftlerin *evlilik sürelerine* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H₇: Çiftlerin *kaçıncı evliliği yaptıklarına* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H₈: Çiftlerin *aile terapisi öykülerine* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H₉: Çiftlerin *çocuk sahibi olma durumlarına* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H₁₀: Çiftlerin cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

2.1.6. Kapsam ve Sınırlılıklar

Araştırmanın kapsamını İstanbul ili sınırları içerisinde ikamet eden ve çeşitli sebeplerle aile terapisine başvuran çiftler oluşturmaktadır. Sınırlılıklarını ise İstanbul Bakırköy ilçesi ve Şişli İlçesi sınırları içerisinde ikişer, Kadıköy ilçesinde bir olmak üzere toplam beş kliniğe başvuran, 44 çift olmak üzere toplam 88 katılımcı oluşturmaktadır.

2.2. İSTATİSTİK YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma aşamasında kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması süreci ve kullanılan istatistiksel yöntemle ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.2.1. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak dört aşamalı bir anket kullanılmıştır. Anket envanteri kişisel bilgi formu, Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği (GRCDÖ), Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ) ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ) ölçeklerinden oluşmaktadır (Bkz. Ek.1).

Kişisel Bilgi Formu:

Araştırmada kullanılan kişisel bilgi formu, araştırmaya katılan çiftlerin cinsiyet, yaş, meslek, eğitim durumu, aylık gelir, evlilik süresi, kaçınıcı evlilik olduğu, aile terapisi öyküsü ve çocuk sahibi olma durumunu ölçen 9 sorudan oluşmaktadır.

Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği (GRCDÖ):

Golombok-Rust cinsel doyum ölçeği, Rust ve Golombok tarafından 1986 yılında geliştirilmiştir. Erkek ve kadın olarak toplam 56 sorudan (28 erkek, 28 kadın) oluşan, heteroseksüel ilişki yaşayan bireylerde bu ilişkinin kalitesini objektif olarak değerlendirmeyi ve cinsel işlev bozukluklarını saptamayı amaçlayan bir ölçektir. Maddelerin cevaplandırılması beşli likert tipi bir ölçek üzerinde yapılmakta ve “hiçbir zaman”, “nadiren”, “bazen”, “çoğunlukla” ve “her zaman” seçeneklerinden oluşmaktadır. Başlıklar cinsel ilişki sıklığı, partnerle olan iletişim, cinsel ilişki sonrası doyum, cinsel ilişkiden kaçınma, dokunma, vaginismus ve anorgazmidir (Kızıltepe, 2006: 25). Kadın ve erkek formlarında 5’i ortak (kaçınma, doyum, iletişim, dokunma ve ilişki sıklığı) olmak üzere 7 alt boyut yer almaktadır. Ayrıca kadın formunda vajinismus ve orgazm bozukluğu (anorgazmi), erkek formunda ise erken boşalma (prematür ejakülasyon) ve empotans (erektile disfonksiyon) alt boyutları bulunmaktadır. Rust ve Golombok (1986) tarafından geliştirilen envanterin Türkçe uyarlaması Tuğrul ve arkadaşları (1993) tarafından yapılmış, geçerli ve güvenilir olduğuna ilişkin kanıtlar elde edilmiştir (Şahin ve ark, 2012: 20).

Tablo 2. 1. GRCDÖ Alt Boyutları ve İlgili Sorular

GRCDÖ alt boyutları	İlgili sorular
Sıklık	3,15
İletişim	2,16
Doyum	5,10,18,22
Kaçınma	7,13,20,23
Dokunma	9,12,19,25
Vaginismus	6,11,17,24
Orgazm bozukluğu	8,14,21,28

Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ):

Evlilik uyum ölçeği, Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilmiş, Hunt'ın (1978) ve Freeston ile Plechaty'nin (1997) puanlama sistemleri doğrultusunda, ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği Tutarel-Kışlak (1999) tarafından yapılmıştır. Ölçek sorulara göre aşağıdaki gibi puanlanmaktadır (WEB_x):

1. soru: Çok mutsuz- 0 * Çok mutlu- 6

2- 9 arası sorular: Hiç anlaşılamayız- 0 * Her zaman anlaşırız- 5 (0-5 arası artarak puanlanır)

10. soru: Erkeğin susması- 1 * Kadının susması- 1 * Karşılıklı anlaşma- 2

11. soru: Hiçbiri- 0 * Çok azını- 1 * Bazılarını- 2 * Hepsini- 3

12. soru: Anlaşmazlık varsa- 0 * Dışarıda bir şeyler yapmayı- 2 (İkiniz de) * Evde oturmayı- 2 (ikiniz de)

13. soru: Sık sık- 0 * Arada sırada- 1 * Çok seyrek -2 * Hiçbir zaman- 3

14. soru: Hiç evlenmezsiniz- 0 * Farklı biriyle evlenirdiniz- 1 * Aynı kişiyle evlenirdiniz- 2

15. soru: Hemen hemen hiçbir zaman- 0 * Nadiren- 1 * Çoğu konuda- 2 * Her konuda- 3

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ):

Rosenberg benlik saygısı ölçeği; (Rosenberg 1965) Çuhadaroğlu (1986) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır ve ölçek 63 sorudan oluşmaktadır (Ünal, 2005: 217). Ölçek, oniki alt kategoriden oluşmaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda benlik saygısını ölçmeye yönelik olarak, ölçeğin ilk “on” maddesi kullanılmıştır. 1, 2, 4, 6, 7. maddeler olumlu kendilik değerlendirmesini sorgulamakta olup, 3’den 0’a kadar değişen puanlama yapılırken, 3, 5, 8, 9, 10. maddeler olumsuz kendilik değerlendirmesini sorgulamakta olup, 0’dan 3’e kadar değişen bir puanlama yapılmaktadır. Toplam puan aralığı 0-30 arasında olup, 15-25 arası alınan puan benlik saygısının yeterli olduğunu gösterirken, 15 puanın altı düşük benlik saygısını göstermektedir (Tezcan, 2009: 35).

2.2.2. Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması beş koldan yürütülmüştür. Aile terapisi amaçlı olarak İstanbul Bakırköy ilçesi ve Şişli İlçesi sınırları içerisinde ikişer, Kadıköy ilçesinde bir olmak üzere toplam beş kliniğe başvuran çiftlerden, gönüllülük usulüne dayalı olarak araştırmaya dahil olmaları istenmiştir. Bu bağlamda, 50 çifte katılma isteği sorulmuş ve bunlardan 44’ünden olumlu dönüş alınmıştır.

Araştırma ölçeklerini doldurmadan önce çiftlere konuyla ilgili genel bir bilgi verilerek, yapılan araştırmada toplanan verilerin sadece bu araştırmada kullanılacağı ve kişisel bilgilerin üçüncü kişilerle paylaşılmayacağı anlatılmıştır. Genel olarak eğitim seviyesi arttıkça, katılım oranının da arttığı görülmektedir. Daha sonra anket formları çiftlere verilmiş ve birbirlerinden ayrı olarak formları değerlendirmeleri istenmiştir. 2015 yılının Mayıs-Temmuz dönemleri arasında toplanan veriler, daha sonra ileri istatistik analizler için bilgisayar ortamına kodlanmıştır.

2.2.3. Kullanılan İstatistiksel Yöntemler

Anket envanterlerinden elde edilen verilerin analizi için, veriler SPSS 17.0 for Windows paket programına aktarılmıştır. Burada, nonparametrik verilerin

tanımlanması için Frekans Analizi, ölçek ortalamalarının tanımlanması için ise ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Ölçek ortalamalarının normallik testi için Kolmogorov Smirnov Testi yapılmıştır. Test sonucuna göre tüm ölçek ortalamaları normal dağılıma uymadığından, ikili grupların fark analizinde Mann Whitney-U testi ve ikiden çok grubun fark analizinde ise Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelinde ise ölçek ortalamaları arasındaki korelasyonun testi için yine nonparametrik testlerden Spearman's rho testi kullanılmıştır. Tüm testler %95 güven aralığında ve $\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyinde gerçekleştirilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma verilerinden elde edilen bulgular ve bunların yorumlanmasına yer verilmiştir.

3.1. DEMOGRAFİK BULGULAR

Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3. 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
<i>Yaş</i>		
30 yaş altı	11	12,5
30-40 yaş arası	62	70,5
41 ve üzeri	15	17,0
<i>Meslek</i>		
Serbest	2	2,3
Kamu Sektörü	31	35,2
Özel Sektör	45	51,1
Çalışmıyor	10	11,4
<i>Eğitim Durumu</i>		
İlköğretim	14	15,9
Lise	28	31,8
Üniversite	32	36,4
Lisansüstü	14	15,9
<i>Aylık Gelir</i>		
1500 TL ve altı	10	11,4
1501-2500 TL arası	25	28,4
2501 TL ve üzeri	53	60,2

Tablodan da görüleceği gibi, araştırmaya 44 erkek ve 44 bayan olmak üzere toplam 88 kişi katılmıştır. Katılımcıların yaş dağılımı incelendiğinde, %12,5'inin 30 yaş altında, %70,5'inin 30-40 yaş aralığında ve %17,0'sinin ise 41 yaş ve üzerinde yaşa sahip oldukları görülmektedir. Genel olarak orta yaş grubunda aile terapisine gitme eğilimi daha fazladır.

Meslek dağılımı incelendiğinde katılımcıların %2,3'ünün serbest meslek sahibi olduğu, %35,2'sinin kamu sektöründe çalıştığı, %51,1'inin özel sektörde çalıştığı görülmektedir. Katılımcıların %11,4'ü ise, çoğunluğu kadın katılımcılar olmak üzere, çalışmadıklarını ifade etmişlerdir.

Eğitim durumuna göre dağılım incelendiğinde, katılımcıların %15,9'unun ilköğretim, %31,8'inin lise, %36,4'ünün üniversite ve %15,9'unun ise lisansüstü eğitime sahip oldukları görülmektedir. Genel olarak katılımcı grubun eğitim profilinin yüksek olduğu ifade edilebilir.

Aylık gelire göre dağılım incelendiğinde ise katılımcıların %11,4'ünün 1500 TL ve altında, %28,4'ünün 1501-2500 TL arasında ve %60,2'sinin ise 2501 TL ve üzerinde gelire sahip oldukları görülmektedir. Yine bu dağılım da, genel olarak eğitim ve meslek dağılımındaki profile uymaktadır.

Katılımcıların genel olarak demografileri incelendiğinde, yüksek gelir ve eğitim düzeyine sahip, çoğunluğu çalışan bir profil görülmektedir. Aslında bu dağılım, genel olarak ülkemizdeki aile terapisine başvuran çiftlerin dağılımı ve demografik özellikleri ile de paralellik göstermektedir. Bir çiftin evliliklerinin daha iyi olması ya da evliliklerinde yaşadıkları sorunları çözme yoluna gitmek için çaba sarf etmeleri için belli bir medeni cesaret ve statü gerekmektedir. Bu nedenle araştırmada elde edilen demografik veriler, araştırma örnekleminin evreni yeterince temsil ettiğini göstermektedir.

Katılımcıların aile ile ilişkili genel demografik özelliklerinin dağılımı Tablo 3.2'de verilmiştir.

Tablo 3. 2. Katılımcıların Genel Aile Demografisi

	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
<i>Evlilik Süresi</i>		
1-5 yıl arası	14	15,9
5-10 yıl arası	56	63,6
10 yıl ve üzeri	18	20,5
<i>Kaçıncı Evlilik</i>		
İlk evlilik	74	84,1
İkinci evlilik	14	15,9
<i>Aile Terapisi Öyküsü</i>		
Var	9	10,2
Yok	79	89,8
<i>Çocuk</i>		
Var	76	86,4
Yok	12	13,6

Tablodan da görüleceği gibi, katılımcıların %15,9'u 1-5 yıl arası, %63,6'sı 5-10 yıl arası ve %20,5'i ise 10 yıl ve üzeri süre ile evli olduklarını ifade etmişlerdir. Genel olarak evliliklerin 5-10 yıl arasında olduğu görülmektedir.

Katılımcıların %84,1'i ilk evliliklerinin olduğunu ifade ederken, %15,9'u ise ikinci evliliklerini yaptıklarını belirtmişlerdir. Yine burada da, genel olarak ilk evliliklerin çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Katılımcılara daha önce aile terapisine gidip gitmedikleri sorulduğunda, %89,8'inin daha önce hiç aile terapisine gitmediği görülmektedir. Buna karşın 9 katılımcı, daha önce de aile terapisine gittiğini ifade etmişlerdir. Burada daha önce aile terapisine gittiklerini ifade edenlerin sayısının tek olması, ikinci evlilik yapan eşlerin daha önceki eşleri ile de aile terapisi aldığını göstermektedir. Yine ikinci terapinin sayısının az olması, ya alınan terapilerden sonra ikinci terapiye gerek kalmayacak şekilde terapilerin etkili olduğunu, ya da terapiden fayda görmeyen çiftlerin ikinci terapiye gelmeye istekli olmadıklarını göstermektedir.

Son olarak çocuk sahibi olma durumu dağılımı incelendiğinde, katılımcıların %86,4'ünün çocuk sahibi oldukları görülmektedir. Literatürde pek çok çalışmada çocuk sahibi olma, çiftleri bir arada tutan ve aile terapisine yönlendiren önemli bir etmen olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.2. ÖLÇEK ORTALAMALARI

Çalışmanın bu bölümünde, cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı ile ilgili uygulanan ölçeklerin ortalama değerlerinin analizine yer verilmiştir. Araştırma örnekleminin anket sonuçlarından elde edilen ölçek ortalamaları Tablo 3.3'te verilmiştir.

Tablo 3. 3. Ölçek Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

	En düşük	En Yüksek	X	SS
EUÖ Puanı	27,00	53,00	39,49	9,04
Benlik Saygısı Puanı	2,00	17,00	9,67	4,23
Cinsel Doyum Puanları				
Sıklık	2,00	8,00	4,48	1,72
İletişim	,00	7,00	4,09	2,23
Doyum	2,00	11,00	6,74	3,39
Kaçınma	,00	11,00	4,78	3,47
Dokunma	5,00	13,00	10,47	2,35
Vaginismus/Erken Boşalma	1,00	8,00	4,94	2,53
Orgazm Bozukluğu/Emptans	4,00	11,00	8,72	1,23

Tablodan da görüldüğü gibi, çiftlerin genel olarak EUÖ puanları $39,49 \pm 9,04$ olup, literatürde referans değeri olan 43 puanın altındadır. Bu durumda, çiftlerin genel olarak uyumsuz olduğu görülmektedir. Zira bu durum, aile terapisine başvurmalarının da nedenini açıklar niteliktedir.

Benlik saygısı puan ortalamaları ise $9,67 \pm 4,23$ olarak saptanmıştır. Yine bu ortalama da, çiftlerin düşük benlik algısına sahip olduklarını göstermektedir. Aslında

bu durumu, benlik algısı ile evlilik doyumu arasında bir ilişkinin olabileceği şeklinde yorumlamak mümkündür. araştırmanın hipotez testleri bölümünde, korelasyon analizinde bu ilişki sınanmıştır.

Cinsel Doyum Ölçeği ortalamaları incelendiğinde ise genel olarak çiftlerin ortalama değerlerinin, en yüksek değer altında, en düşük değer üzerinde, ortalama düzeyde olduğu ifade edilebilir. Bu durum, çiftlerde olması gerekenin altında bir cinsel doyum olduğunu göstermektedir.

3.3. HİPOTEZ TESTLERİ

Hipotez testlerinden önce, araştırmada elde edilen ölçek verilerinin dağılımının homojen olup olmadığının, ya da daha doğru ifadeyle, normal dağılıma uyup uymadığının test edilmesi gerekir. bunun için yapılan Kolmogorov Smirnov Testi sonuçları Tablo 3.4’te verilmiştir.

Tablo 3. 4. Ölçek Ortalamalarının Normallik Testi Sonuçları

	Z	p
EUÖ Puanı	2,000	,001
Benlik Saygısı Puanı	1,443	,031
Cinsel Doyum Puanları		
Sıklık	2,410	,000
İletişim	1,567	,015
Doyum	2,049	,000
Kaçınma	2,449	,000
Dokunma	2,654	,000
Vaginismus/Erken Boşalma	2,632	,000
Orgazm Bozukluğu/Emptans	2,231	,000

Normallik testi sonuçlarına göre, tüm ölçek ortalamalarının dağılımı, normal dağılımdan istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık göstermiştir ($p < 0,05$). Bu durum, ölçek ortalamalarının normal dağılıma sahip olmadığını, dolayısıyla nonparametrik testlerin yapılması gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle hipotez

testlerinde, iki grup arasındaki farkın tespiti için Mann Whitney U, ikiden çok grubun farkının analizi için ise Kruskal Wallis Testleri kullanılmıştır. Korelasyon analizinin yapıldığı ilişkisel tarama modelinde de, Spearman's rho testi kullanılmıştır.

3.3.1. Cinsiyete Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

Araştırmanın birinci hipotezi, çiftlerin cinsiyetlerine göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ puanları arasındaki farkları test etmek için aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

“**H₁**: Çiftlerin *cinsiyetlerine* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır”.

Hipotezin testi için yapılan fark analizi sonuçları Tablo 3.5’te verilmiştir.

Tablo 3. 5. Cinsiyete Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

	Kadın		Erkek		Z	p
	X	SS	X	SS		
EUÖ Puanı	38,75	9,14	40,23	8,98	-0,122	0,903
Benlik Saygısı Puanı	10,23	1,68	9,11	5,72	-2,823	0,005
Cinsel Doyum Puanları						
Sıklık	3,34	0,53	5,61	1,75	-7,108	0,000
İletişim	2,86	2,30	5,32	1,29	-4,769	0,000
Doyum	9,82	1,15	3,66	1,58	-8,189	0,000
Kaçınma	1,68	2,04	7,89	0,72	-7,619	0,000
Dokunma	10,91	1,25	10,02	3,04	-0,185	0,853
Vaginismus/Erken Boşalma	6,70	1,00	3,18	2,37	-6,292	0,000
Orgazm Bozukluğu/Empotans	9,75	0,61	7,68	0,71	-8,219	0,000

Tablodan da görüleceği gibi, EUO puanı erkeklerde, Benlik Saygısı puanı ise kadınlarda daha yüksektir. Uyum puanları arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı değilken ($p>0,05$), benlik saygısı puanları arasındaki farklar ise istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,05$). Cinsel doyum ölçeğinde ise sıklık, iletişim ve kaçınma

boyut puanları erkeklerde, diğer boyut puanları ise kadınlarda daha yüksektir. Fark analizi sonuçları, dokunma dışındaki tüm boyutların cinsiyetlere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı olduğunu göstermektedir ($p<0,05$). Dolayısıyla cinsel doyum ve benlik saygısı açısından cinsiyetin önemli bir etken olduğu görülmektedir.

3.3.2. Yaşa Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

Araştırmanın ikinci hipotezi, çiftlerin yaşlarına göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ puanları arasındaki farkları test etmek için aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

“**H₂**: Çiftlerin *yaşlarına* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır”.

Hipotezin testi için yapılan fark analizi sonuçları Tablo 3.6’da verilmiştir.

Tablo 3. 6. Yaşa Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

	<30		30-40		41>		X ²	p
	X	SS	X	SS	X	SS		
EUÖ Puanı	40,09	9,99	39,40	9,14	39,40	8,51	0,098	0,952
Benlik Saygısı Puanı	9,09	4,70	9,58	4,08	10,47	4,69	1,031	0,597
Cinsel Doyum Puanları								
Sıklık	4,91	1,70	4,32	1,64	4,80	2,08	2,119	0,347
İletişim	4,91	1,51	3,85	2,29	4,47	2,33	2,234	0,327
Doyum	5,82	3,28	7,03	3,30	6,20	3,86	1,491	0,474
Kaçınma	6,27	3,29	4,44	3,51	5,13	3,34	2,841	0,242
Dokunma	9,64	3,26	10,48	2,22	11,00	2,14	1,188	0,552
Vaginismus/Erken Boşalma	4,82	2,71	5,10	2,41	4,40	2,97	0,394	0,821
Orgazm Bozukluğu/Empotans	8,27	1,19	8,76	1,25	8,87	1,19	2,208	0,332

Tablodaki sonuçlardan da anlaşılacağı üzere, uyum puanı en fazla 30 yaş ve altındaki katılımcılarda ve benlik saygısı ise 41 yaşın üzerindeki katılımcılarda gözlemlenmiştir. Cinsel doyum puanlarından ise dokunma ve orgazm

bozukluğu/empotans 41 yaş ve üzerindeki katılımcılarda; doyum ve vaginismus/erken boşalma ise 30-40 yaş arasındaki katılımcılarda görülmektedir. Diğer tüm cinsel doyum puanları ise 30 yaşın altındaki katılımcılarda en yüksek değerdedir. Fark analizi sonuçları ise tüm ölçek ve boyut ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermektedir ($p>0,05$). Dolayısıyla yaşın evlilik uyumu, benlik saygısı ve cinsellik anlamında ciddi bir etkisinin olmadığı görülmektedir.

3.3.3. Mesleğe Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

Araştırmanın üçüncü hipotezi, çiftlerin mesleklerine göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ puanları arasındaki farkları test etmek için aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

“**H₃**: Çiftlerin *mesleklerine* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır”.

Hipotezin testi için yapılan fark analizi sonuçları Tablo 3.7’de verilmiştir.

Tablo 3. 7. Mesleğe Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

	Kamu		Özel		Çalışmıyor		X ²	p
	X	SS	X	SS	X	SS		
EUÖ Puanı	38,81	9,55	40,09	8,87	39,40	9,77	0,529	0,768
Benlik Saygısı Puanı	9,26	3,47	9,93	4,68	9,50	4,90	0,308	0,857
Cinsel Doyum Puanları								
Sıklık	4,35	1,78	4,56	1,70	4,50	1,96	0,942	0,624
İletişim	3,87	2,45	4,40	1,98	3,80	2,66	0,757	0,685
Doyum	7,16	3,32	6,47	3,45	6,20	3,58	0,742	0,690
Kaçınma	4,16	3,39	5,24	3,43	4,50	3,37	1,637	0,441
Dokunma	10,48	2,42	10,44	2,40	11,00	1,49	0,026	0,987
Vaginismus/Erken Boşalma	5,26	2,50	4,82	2,59	4,30	2,63	1,125	0,570
Orgazm Bozukluğu/Empotans	8,87	1,12	8,60	1,36	8,80	0,92	0,699	0,705

Tabloya göre evlilik uyumu, benlik saygısı ve dokunma dışındaki tüm cinsel uyum puanlarının en yüksek olduğu meslek grubu, özel sektör çalışanlarından oluşan

katılımcı grubudur. Fark analizi sonuçları ise tüm bu farkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermektedir ($p>0,05$). Bu nedenle araştırmanın üçüncü hipotezi de reddedilmiştir. Diğer bir ifadeyle, meslek türünün örneklemdaki çiftlerin evlilik uyumu, benlik algısı ve cinsel doyum üzerinde istatistiksel bir etkisinin olmadığı görülmektedir.

3.3.4. Eğitim Durumuna Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

Araştırmanın dördüncü hipotezi, çiftlerin eğitim durumlarına göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ puanları arasındaki farkları test etmek için aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

“**H₄**: Çiftlerin *eğitim durumlarına* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır”.

Hipotezin testi için yapılan fark analizi sonuçları Tablo 3.8’de verilmiştir.

Tablo 3. 8. Eğitim Durumuna Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

	İlköğr.		Lise		Üniversite		Lisansüstü		X ²	p
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS		
EUÖ Puanı	40,86	9,66	38,86	8,65	40,47	8,87	37,14	9,97	1,917	0,590
Benlik Saygısı Puanı	8,71	4,39	10,07	4,24	10,06	4,66	8,93	3,00	2,376	0,498
Cinsel Doyum Puanları										
Sıklık	5,14	2,07	4,25	1,51	4,41	1,56	4,43	2,10	2,027	0,567
İletişim	4,79	2,52	3,86	2,07	4,25	1,93	3,50	2,82	2,939	0,401
Doyum	5,50	3,35	7,14	3,44	6,84	3,47	6,93	3,22	2,651	0,449
Kaçınma	5,36	3,30	4,50	3,47	5,16	3,56	3,93	3,60	1,633	0,652
Dokunma	11,07	2,30	10,43	2,23	10,28	2,45	10,36	2,56	1,713	0,634
Vaginismus/Erken Boşalma	3,79	2,58	5,32	2,54	5,09	2,54	5,00	2,35	4,623	0,202
Orgazm Bozukluğu/Empotans	8,43	1,02	8,89	1,13	8,81	1,20	8,43	1,65	1,800	0,615

Eğitim durumuna göre puanlar incelendiğinde, benlik saygısının üniversite mezunlarında, cinsel doyum ölçeğinin doyum puanı lisansüstü eğitime sahip grupta ve Vaginismus/Erken Boşalma ile Orgazm Bozukluğu/Empotans puanları ise lise mezunlarında en yüksek düzeydedir. Diğer tüm boyut ortalamaları, ilköğretim mezunlarında daha yüksektir. Fark analizi sonuçları ise gruplar arasındaki bu farkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermektedir ($p>0,05$). Dolayısıyla araştırmanın dördüncü hipotezi de reddedilmiştir. Diğer bir ifadeyle, çiftlerin eğitim durumlarının evlilik uyumu, benlik algısı ve cinsel uyum üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmektedir.

3.3.5. Aylık Gelire Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

Araştırmanın beşinci hipotezi, çiftlerin aylık gelirlerine göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ puanları arasındaki farkları test etmek için aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

“**H₅**: Çiftlerin *aylık gelirlerine* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır”.

Hipotezin testi için yapılan fark analizi sonuçları Tablo 3.9’da verilmiştir.

Tablo 3. 9. Aylık Gelire Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

	<1500 TL		1501-2500 TL		>2501 TL		X ²	p
	X	SS	X	SS	X	SS		
EUÖ Puanı	39,10	9,07	38,52	9,17	40,02	9,10	1,096	0,578
Benlik Saygısı Puanı	9,80	4,47	10,56	3,85	9,23	4,37	0,937	0,626
Cinsel Doyum Puanları								
Sıklık	5,10	2,18	4,28	1,57	4,45	1,70	0,744	0,689
İletişim	4,60	2,88	4,20	2,14	3,94	2,16	1,436	0,488
Doyum	5,40	3,53	7,32	3,45	6,72	3,32	2,538	0,281
Kaçınma	4,90	3,41	4,44	3,68	4,92	3,44	0,347	0,841
Dokunma	11,70	1,25	10,32	2,59	10,30	2,36	2,853	0,240
Vaginismus/Erken Boşalma	3,30	2,45	5,36	2,50	5,06	2,48	4,974	0,083
Orgazm Bozukluğu/Empotans	8,50	0,97	8,92	1,26	8,66	1,27	1,016	0,602

Gelire göre farklar incelendiğinde, geliri yüksek olan katılımcıların evlilik uyumu ve cinsel uyum boyutlarından kaçınma boyutu puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Benlik saygısı, cinsel doyum ile Vaginismus/Erken Boşalma ve Orgazm Bozukluğu/Empotans puanlarının orta düzey gelire sahip grupta, diğer tüm boyutların ise düşük gelire sahip grupta olduğunu göstermektedir. Fark analizi sonuçlarına göre tüm bu farklar istatistiksel olarak anlamsız olup ($p>0,05$), araştırmanın beşinci hipotezi de reddedilmiştir.

3.3.6. Evlilik Süresine Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

Araştırmanın altıncı hipotezi, çiftlerin evlilik sürelerine göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ puanları arasındaki farkları test etmek için aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

“**H₆**: Çiftlerin *evlilik sürelerine* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.”.

Hipotezin testi için yapılan fark analizi sonuçları Tablo 3.10’da verilmiştir.

Tablo 3. 10. Evlilik Süresine Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

	1-5 Yıl		5-10 Yıl		>10 Yıl		X ²	p
	X	SS	X	SS	X	SS		
EUÖ Puanı	38,71	8,73	39,39	9,03	40,39	9,73	0,234	0,890
Benlik Saygısı Puanı	10,14	4,94	9,84	4,10	8,78	4,17	1,155	0,561
Cinsel Doyum Puanları								
Sıklık	4,21	1,31	4,54	1,81	4,50	1,79	0,022	0,989
İletişim	3,57	1,95	4,23	2,29	4,06	2,29	1,358	0,507
Doyum	7,00	3,49	6,66	3,42	6,78	3,39	0,234	0,890
Kaçınma	4,64	3,63	4,84	3,52	4,72	3,39	0,004	0,998
Dokunma	10,29	2,02	10,54	2,44	10,39	2,43	0,822	0,663
Vaginismus/Erken Boşalma	5,21	2,49	4,82	2,57	5,11	2,56	0,503	0,778
Orgazm Bozukluğu/Empotans	8,86	1,10	8,66	1,31	8,78	1,11	0,226	0,893

Evlilik süresi arttıkça, evlilik uyumu puanı artmaktadır. Cinsel doyum ve benlik saygısı puanlarında ise evlilik süresinin artmasıyla birlikte bir düşüş görülmektedir. Fark analizi sonuçları, evlilik süresi ile evlilik uyumu, benlik saygısı ve cinsel doyum puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklar göstermediğini ortaya koymaktadır ($p>0,05$). Bu nedenle araştırmanın altıncı hipotezi de reddedilmiştir. Diğer bir ifadeyle, evlilik süresine göre benlik saygısı, evlilik uyumu ve cinsel doyum puanları ciddi bir farklılık göstermemektedir.

3.3.7. Kaçınıcı Evlilik Oluşuna Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

Araştırmanın yedinci hipotezi, çiftlerin evlilik sayılarına göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ puanları arasındaki farkları test etmek için aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

“**H₇**: Çiftlerin *kaçınıcı evliliği yaptıklarına* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır”.

Hipotezin testi için yapılan fark analizi sonuçları Tablo 3.11’de verilmiştir.

Tablo 3. 11. Kaçınıcı Evlilik Oluşuna Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

	İlk		İkinci		Z	p
	X	SS	X	SS		
EUÖ Puanı	39,38	9,12	40,07	8,90	-0,201	0,840
Benlik Saygısı Puanı	9,62	4,32	9,93	3,85	-0,313	0,754
Cinsel Doyum Puanları						
Sıklık	4,47	1,68	4,50	1,99	-0,427	0,669
İletişim	4,08	2,21	4,14	2,41	-0,186	0,853
Doyum	6,58	3,32	7,57	3,74	-0,942	0,346
Kaçınma	4,93	3,48	4,00	3,44	-1,036	0,300
Dokunma	10,38	2,39	10,93	2,16	-0,930	0,352
Vaginismus/Erken Boşalma	4,86	2,49	5,36	2,79	-0,864	0,387
Orgazm Bozukluğu/Empotans	8,62	1,22	9,21	1,19	-1,631	0,103

Tablo 3.11’deki veriler, cinsel doyum ölçeği boyutlarından kaçınma dışındaki tüm cinsel doyum puanı, benlik saygısı ve evlilik uyum puanlarının ikinci evliliğini yapan çiftlerde daha yüksek olduğunu göstermektedir. Öte yandan fark analizi sonuçları, gruplar arasındaki bu farkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığını ortaya koymaktadır ($p>0,05$). Bu nedenle araştırmanın yedinci hipotezi de reddedilmiştir. Dolayısıyla çiftlerde evlilik uyumu, benlik saygısı ve cinsel doyum puanları evlilik sayısına göre farklılık göstermemektedir.

3.3.8. Aile Terapisi Öyküsüne Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

Araştırmanın sekizinci hipotezi, çiftlerin aile terapisi öykülerine göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ puanları arasındaki farkları test etmek için aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

“**H₈**: Çiftlerin *aile terapisi öykülerine* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.”.

Hipotezin testi için yapılan fark analizi sonuçları Tablo 3.12’de verilmiştir.

Tablo 3. 12. Aile Terapisi Öyküsüne Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

	Var		Yok		Z	p
	X	SS	X	SS		
EUÖ Puanı	42,00	7,26	39,20	9,21	-1,167	0,243
Benlik Saygısı Puanı	9,67	3,61	9,67	4,32	-0,371	0,711
Cinsel Doyum Puanları						
Sıklık	4,33	2,12	4,49	1,69	-0,945	0,345
İletişim	4,33	2,29	4,06	2,23	-0,385	0,700
Doyum	7,56	3,94	6,65	3,34	-0,593	0,553
Kaçınma	3,89	2,76	4,89	3,54	-0,692	0,489
Dokunma	11,67	0,87	10,33	2,43	-1,591	0,112
Vaginismus/Erken Boşalma	5,44	3,13	4,89	2,47	-1,173	0,241
Orgazm Bozukluğu/Empotans	9,33	1,00	8,65	1,24	-1,641	0,101

Katılımcıların aile terapisi öyküsüne göre puanları incelendiğinde ise benlik saygısı, cinsel doyum ölçeği boyutlarından sıklık ve kaçınma puanlarının aile terapisi öyküsü olmayanlarda daha yüksek olduğunu göstermektedir. Diğer boyut puanları ise aile terapisi öyküsü olanlarda daha yüksektir. Fark analizi sonuçları ise gruplar arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamsız olduğunu göstermektedir ($p>0,05$). Bu nedenle araştırmanın sekizinci hipotezi de reddedilmiştir. Diğer bir ifadeyle, aile terapisi öyküsü örneklem bünyesinde çiftlerin benlik saygısı, cinsel doyum ve evlilik uyumları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip değildir.

3.3.9. Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

Araştırmanın dokuzuncu hipotezi, çiftlerin çocuk sahibi olma durumlarına göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ puanları arasındaki farkları test etmek için aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

“**H₉**: Çiftlerin *çocuk sahibi olma durumlarına* göre cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.”.

Hipotezin testi için yapılan fark analizi sonuçları Tablo 3.13’te verilmiştir.

Tablo 3. 13. Çocuk Sahibi Olmaya Göre EUÖ, GRCDÖ ve BSÖ Puanları Arasındaki Farklar

	Var		Yok		Z	p
	X	SS	X	SS		
EUÖ Puanı	39,39	9,14	40,08	8,69	-0,166	0,868
Benlik Saygısı Puanı	9,67	4,28	9,67	4,08	-0,031	0,975
Cinsel Doyum Puanları						
Sıklık	4,42	1,68	4,83	2,04	-0,518	0,604
İletişim	4,04	2,21	4,42	2,39	-0,637	0,524
Doyum	6,83	3,37	6,17	3,61	-0,709	0,479
Kaçınma	4,68	3,46	5,42	3,60	-0,543	0,587
Dokunma	10,45	2,30	10,58	2,78	-0,621	0,535
Vaginismus/Erken Boşalma	5,03	2,49	4,42	2,81	-0,705	0,481
Orgazm Bozukluğu/Empotans	8,74	1,25	8,58	1,16	-0,528	0,598

Tablo 3.13'te de görüleceği gibi, çocuk sahibi olma durumu tüm ölçek puanlarında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Evlilik uyumu çocuğu olmayan çiftlerde, benlik saygısı ise çocuğu olan çiftlerde daha yüksektir. Cinsel doyumun ise genel olarak çocuğu olmayan çiftlerde daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Öte yandan fark analizi sonuçları, araştırmanın bu hipotezinin de reddedildiğini göstermektedir.

3.3.10. Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Benlik Algısı Arasındaki İlişki

Araştırmanın son hipotezi cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik algısı puanları arasındaki ilişkiye yönelik olarak aşağıdaki gibi kurulmuştur:

“**H₁₀**: Çiftlerin cinsel doyum, evlilik uyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır”

Hipotezin testi için yapılan korelasyon analizi sonuçları Tablo 3.14'te verilmiştir.

Tablo 3. 14. Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Benlik Algısı Arasındaki İlişki

		1	2	3	4	5	6	7	8	9
EUÖ Puanı	R	1,000								
	P	.								
Benlik Saygısı Puanı	R	- ,417**	1,000							
	P	,000	.							
Sıklık	R	,114	- ,491**	1,000						
	P	,290	,000	.						
İletişim	R	,583**	- ,344**	,446**	1,000					
	P	,000	,001	,000	.					
Doyum	R	-,020	,367**	- ,648**	- ,586**	1,000				
	P	,855	,000	,000	,000	.				
Kaçınma	R	-,065	-,199	,485**	,341**	- ,681**	1,000			
	P	,548	,063	,000	,001	,000	.			
Dokunma	R	,552**	-,084	,129	,738**	-,200	- ,302**	1,000		
	P	,000	,438	,229	,000	,062	,004	.		
Vaginismus/Erken Boşalma	R	-,022	,228*	- ,584**	- ,511**	-,868**	- ,312**	- ,355**	1,000	
	P	,840	,033	,000	,000	,000	,003	,001	.	
Orgazm Bozukluğu/Empotans	R	,239*	,327**	- ,669**	- ,274**	-,784**	- ,832**	-,280**	,582**	1,000
	P	,025	,002	,000	,010	,000	,000	,008	,000	.

Tablodaki verilerden de görüleceği gibi, benlik saygısı ile evlilik uyumu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fakat ters yönde bir ilişki vardır ($r=-0,417$; $p<0,001$). Dolayısıyla bu durum, çiftlerde benlik algısı arttıkça, evlilik uyumunun azaldığını göstermektedir. Cinsel uyumun ise iletişim, dokunma ve orgazm bozukluğu/empotans ile boyutları ise evlilik uyumu arasında pozitif yönde bir ilişki vardır. evlilik uyumu daha yüksek olan bireylerde, bu puanların da daha

yüksek olduğu görülmektedir. Benlik algısı ile cinselliğin sıklık, doyum, Vaginismus/Erken Boşalma ve Orgazm Bozukluğu/Empotans boyutları arasında pozitif, iletişim arasında ise negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($p<0,001$ ve $p<0,05$). Dolayısıyla yüksek benlik algısı olan bireylerde sıklık, doyum, Vaginismus/Erken Boşalma ve Orgazm Bozukluğu/Empotans konusunda daha yüksek cinsel doyum, iletişim konusunda ise daha düşük cinsel doyumun yaşandığı görülmektedir.

TARTIŞMA

Yapılan bu çalışmada, çiftlerin cinsel doyum düzeylerinin benlik saygısı üzerinden evlilik uyumu üzerine etkileri incelenmiştir. Çalışmada bu bağlamda, gönüllük usulüne göre katılan çiftlerin evlilik uyumu, cinsel doyum ve benlik algı düzeyleri incelenerek, aradaki ilişki araştırılmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçları aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

Genel olarak aile terapisine başvuran çiftlerin evlilik uyum düzeyleri düşüktür. Kışlak ve Göztepe (2012) çalışmalarında 167 evli çift üzerinde evlilik uyum ölçeğini uygulamış ve kesme değeri 43.5 olan uyum ölçeğinde örneklemin uyum düzeyini 34 olarak bulmuşlardır. Bizim çalışmamızda da paralel şekilde, araştırmaya katılan çiftlerin evlilik uyum düzeyleri referans değerinin altında olup (39,49), evlilik açısından uyum sorunu yaşadıklarını göstermektedir. Nitekim aile terapisti için destek almaları da bu durumu göstermektedir.

Benlik saygısı çok düşük olduğunda ya da çok yüksek olduğunda bazı psikolojik sorunların eşlik ettiği düşünülmektedir. Ortalama bir bireyde benlik saygısı, ortalama değerlerdedir. Eriş ve İkiz (2013) ergenlerin benlik saygısını inceledikleri çalışmalarında, toplam 330 katılımcının benlik saygısını ölçmüş ve orta düzeyde benlik saygısının olduğunu rapor etmişlerdir. Benzer şekilde Curun ve Çapkın (2014) 99 katılımcı üzerinde yaptığı çalışmada, benlik saygılarını orta düzeyde rapor etmişlerdir. Bizim çalışmamızda çiftlerin benlik saygı puanları da orta düzeyde olup, genel olarak benlik algılarının çok yüksek olmadığı görülmektedir. Öte yandan evlilik ile ilgili yaşadıkları sorunu çözmek için terapiye başvuran bireyler, genellikle belirli bir benlik düzeyine erişmiş ve medeni cesarete sahip olan bireylerdir. Bu açıdan bakıldığında, daha düşük sosyo-demografik yapıda, benlik saygısının da daha düşük olacağı ifade edilebilir.

Gülsün ve ark. (2009) çalışmalarında evli çiftlerde cinsel doyum düzeyinin düşük olmasının, evliliği olumsuz etkilediğini rapor etmişlerdir. Bizim çalışmamızda çiftlerin cinsel doyum puanları oldukça düşük olup, aile terapisine başvurmaları nedeniyle paralel sonuç elde edilmiştir. Özellikle sıklık ve iletişim noktasında ciddi sorunların olduğu görülmektedir. Yine burada da, cinsel yaşamına ilişkin bilgi

verebilen çiftlerin belirli bir medeni cesarete sahip oldukları, daha düşük demografide durumun daha vahim olduğu da ifade edilebilir.

Çağ ve Yıldırım (2013) 811 evli birey üzerinde yaptıkları çalışmalarında, cinsiyetin evlilik uyumunu istatistiksel olarak anlamlı derecede etkilemediğini rapor etmişlerdir. Benzer şekilde Çelik ve Tümkeya (2012) çalışmalarında, öğretim elemanlarının evlilik uyumları üzerinde cinsiyetin etkisinin olmadığını rapor etmişlerdir. Bizim çalışmamızda çiftlerin cinsiyetlerine göre fark analizi sonuçları incelendiğinde, kadınların benlik saygılarının daha yüksek olduğu ve farkın istatistiksel olarak anlamlı ifade ettiği görülmektedir. Evlilik uyumunda ise her iki tarafın da uyum puanı arasında ciddi fark yoktur. Cinsel doyum konusunda ise kadınların erkeklere göre daha fazla doyum sahibi olduğu, bu farkların da istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla kadınlar hem daha yüksek benlik algısı, hem de daha yüksek cinsel doyuma sahiptir.

Çağ ve Yıldırım (2013) çalışmalarında yaşın evlilik doyumunu istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilemediğini rapor etmişlerdir. Yalçın (2014) ise yaşın evlilik uyumu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkisinin olduğunu rapor etmiştir. Yalçın (2014) ise Bizim çalışmamızda yaş gruplarına göre evlilik uyumu, benlik saygısı ve cinsel doyum puanları istatistiksel olarak anlamlı fark göstermemektedir. Gençlerde uyum daha fazla olup, benlik saygısı ise ileri yaşta daha fazla olmaktadır fakat bu fark istatistiki açıdan çok fazla değildir. Cinsel doyum konusunda da yine, istatistiksel açıdan anlamlı olmamakla birlikte, gençlerin sıklık ve iletişim boyutlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Öte yandan örneklemin yaş dağılımı homojen olmadığından, yaşın gerek evlilik uyumu ve benlik saygısı, gerekse cinsel doyum üzerinde etkili çıkmadığı ifade edilebilir.

Çelik ve Tümkeya (2012) çalışmalarında, farklı akademik unvanlarda çalışan bireylerin evlilik uyumları arasında anlamlı bir farkın olmadığını rapor etmişlerdir. Bizim çalışmamızda örneklemin çoğunluğunun özel sektörde çalışmakta olması nedeniyle, mesleğe göre istatistiksel olarak anlamlı bir evlilik uyumu, benlik saygısı ya da cinsel doyum farkı görülmemektedir. Daha homojen bir örneklem olması halinde bu fark anlamlı ifade edilebilir, fakat ülkemiz kültürel yapısında, daha geniş

örneklem oldukça zordur. Pek çok çift özellikle cinsel doyum noktasında sorulara yanıt vermekten çekinmektedir.

Çağ ve Yıldırım (2013) çalışmalarında eğitimin evlilik doyumunu istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilediğini rapor etmişlerdir. Benzer şekilde Çelik ve Tümkaya (2012) çalışmalarında eğitim ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığını rapor etmişlerdir. Bizim çalışmamızda ise eğitim durumunda, ilköğretim dışında diğer eğitim gruplarında ciddi bir fark görülmemektedir. Burada, eğitim arttıkça evlilik uyumu ve cinsel doyumun arttığı görülmektedir. Benlik saygısı ise eğitim ile birlikte artmaktadır. Öte yandan daha az eğitilmiş bireylerde evlilik uyumu ve benlik saygısının yüksek çıkmasını, beklentilerin daha az olmasına bağlamak mümkündür.

Polat (2006) çalışmasında gelirin evlilik doyumunu istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilemediğini rapor etmişlerdir. Bizim çalışmamızda eğitim ile ters olarak, gelir durumunda gelir arttıkça evlilik uyumu artmaktadır. Aslında eğitim arttıkça yapılan işin kalifiyesinin artması ve gelirin de artması beklenir. Buna göre beklenen, eğitim durumu ile gelir durumu sonuçlarının paralel olmasıdır. Ancak ülkemizde eğitim ile gelir arasında doğrudan bu türlü bir ilişki olmayıp, ilköğretim mezunları üniversite mezunlarından daha fazla gelire sahip olduğu demografi oldukça yaygındır. Bu nedenle, eğitim ile aylık gelir sonuçlarının farklılık arz ettiği ifade edilebilir.

Çağ ve Yıldırım (2013) çalışmalarında evlilik süresinin evlilik doyumunu istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilemediğini rapor etmişlerdir. Bizim çalışmamızda evlilik süreleri ile uyum incelendiğinde, daha uzun evliliklerde daha fazla uyumun olduğu görülmektedir. Benlik saygısı ise en az evlilik süresine ait bireylerde görülmektedir. Bir sistem yaklaşımı olarak aile ve evlilik kurumunda, bireylerin bir süre sonra birbirlerine uymaları ve benliklerinin keskin yanlarını daha uyumlu hale getirdiklerini ifade edebiliriz. Bu noktada, daha genç kişilerde benlik daha fazla ön plandayken, daha uzun süren ve uyumlu evliliklerde, ben kavramından biz kavramına geliş daha fazladır. Cinsel uyum noktasında ise erken evliliklerde cinsel uyum sorunları, ileri evliliklerde bıkmaya ya da özümseme durumları etkili olup, evliliğin orta zamanlarında en etkili cinsel uyumun yaşandığı görülmektedir. Bu

süreçte çiftler birbirlerini tanıma aşamasını geçerek, cinsel hazzı yaşama uyumuna yönelmektedir.

Bizim çalışmamızda evliliğin kaçınıcı evlilik olduğu kaçınma dışında tüm boyutları olumlu etkilemektedir. İkinci evlilikte çiftler daha bilinçli ve daha düzenli olup, bu evliliklerde geçmiş evliliğin hataları daha az yapılmaktadır. Literatür bölümünde de değinildiği gibi ikinci evliliklerde çiftler, ilk evliliklerdeki yaraları sarabilmekte, daha tecrübeli ve gereksiz fedakarlıkların zararlarından kaçınan bir bilince sahiptir. Yine çalışmamızda ikinci evlilik ile paralel bir bulgu da aile terapisi öyküsündedir. Ülkemizde ve birçok benzer kültürel yapıya sahip ülkede, aile terapisine karşı bir ön yargı mevcuttur. Genellikle zor ikna edilen çiftler, ilk seferde her şeyin düzeleceğini umut etmektedir. Bunun yanında bir takım çiftlerde ise zaten bitirme kararı alınmış, ileride suçluluk duymamak için terapiye gelmektedir. Öte yandan isminden de anlaşılacağı üzere işlem bir terapidir ve tıbbi bilimlerdeki gibi, bir sağaltım yöntemidir. Bu nedenle terapinin tekrarlandığı çiftlerde, daha fazla evlilik uyumu ve cinsel uyum görülmekte, benlik saygısı ise ikinci plana itilmektedir.

Çağ ve Yıldırım (2013) çalışmalarında çocuk sayısının evlilik doyumunu istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilemediğini rapor etmişlerdir. Yalçın (2014) ise çalışmasında, çocuk sayısına göre çiftlerin evlilik uyumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını rapor etmişlerdir. Bizim çalışmamızda çiftlerin çocuk sahibi olmaları evlilik uyumları ve cinsel doyumlarını olumsuz etkilerken, benlik saygılarını da olumlu etkilemektedir. Bu noktada çocuğun ciddi bir bakım yükü oluşturduğunu da ifade etmek gerekir. Bu sorumluluk maddi tarafından çok daha fazla şekilde manevi açıdan kendisini göstermektedir. Bu anlamda çocuk sahibi bireylerde, çocuğa verilen değer ve zaman yüzünden, çocuk sahibi olmayan bireylere göre evlilik uyumu ve cinsel uyum düzeyleri daha düşük olmaktadır.

Kışlak ve Çavuşgolu (2006) çalışmalarında, evlilik uyumu ile benlik algısı arasında negatif ilişkiyi ortaya koymaktadır. Bizim çalışmamızda evlilik uyumu ile benlik saygısı arasındaki ilişki incelendiğinde, evlilik uyumu arttıkça, benlik saygısının azaldığı, ya da benlik saygısı arttıkça, evlilik uyumunun azaldığı görülmektedir. Evlilik uyumu ile benlik saygısı arasındaki bu negatif korelasyon, istatistiksel olarak da yüksek düzeyde anlamlıdır. Nitekim her ne kadar istatistiksel

açından anlamlı fark olmasa da demografi sonuçlarında da bu durum gözlemlenmektedir. Bu noktada benlik saygısının olumsuz anlamda kullanıldığını, “bencillik” ya da ego gibi değerlendirildiğini de ifade edebiliriz. Evlilik her şeyden önce iki farklı dünyanın bir araya gelmesi olup, evli bireylerde iki farklı geçmiş, yaşantılar, kültürel, sosyal ve demografik yapı bir araya gelmektedir. Her ne kadar bireyin sosyal yaşamı içerisinde benliği önem kazansa da, evlilik uyumunda bu benliğin sınırlarını eşler birlikte çizmektedir.

Çağ ve Yıldırım (2013) çalışmalarında cinsel doyumun evlilik doyumunu istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilediğini rapor etmişlerdir. Bizim çalışmamızda evlilik uyumu ile cinsellik arasında ise beklendiği gibi, istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Çiftlerin cinsel doyum düzeyleri arttıkça, evlilik uyumları da artmaktadır. Benzer şekilde, daha uyumlu çiftlerde cinsel doyum düzeyi de daha fazladır.

Genel olarak bizim çalışmamızda benlik saygısının cinsel doyum üzerine doğrudan bir etkisinin olduğu söylenemez. Cinsel doyumun sıklık ve iletişim boyutları benlik saygısı ile negatif korelasyona sahipken, doyum ve vaginismus ya da erken boşalma problemleri benlik saygısı ile birlikte artmaktadır. Aslında bu durumu, benlik saygısı yüksek kişilerde cinsellikte de bir araya gelmeye engel bir kişilik duvarı olarak görmek mümkündür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonuçlarından da görüleceği gibi evlilik uyumu, sadece bir tarafı değil, iki tarafı da ilgilendiren, bundan ötürü de benlik saygısı ile arası çok fazla iyi olmayan bir olgudur. Çiftlerde ben kavramı ne kadar fazla ise uyum o kadar güç olup, biz kavramı ne kadar ön plana çıkarsa uyum o kadar kolay olacaktır. Cinsellik açısından değerlendirildiğinde de, uyumun en önemli aktörünün cinsellik olduğu ifade edilebilir.

İster ataerkil yapı ya da sosyal ve kültürel desen, ister fitrat farklılığı ve anatomik ya da morfolojik farklılıklar nedeni ile olursa olsun, günümüzde kadın ve erkeklerin geçmişten gelen bir zevk ve yapı farklılığı vardır. Erkek bir taraftan yuvayı koruyan gücü ve üretkenliği temsil ederken kadın, bu gücü yöneten ve üretkenliği üreten bir statüdedir. Bu farklılık aslında bir bütünün iki parçası gibi değerlendirilmelidir. Hiçbir zaman kadın ile erkek arasında kıyaslama yapılmaması, farkların incelenmesinden ziyade uyumun üzerine durulması gerekir. Bu uyumun da en temel göstergesi cinselliktir. Çiftler arasında kültürel uyumun yanında haz alınan etkinliklerin uyumu da oldukça önem taşımaktadır. Kadın ve erkeğin haz aldığı şeylerin farklı olmasına rağmen bir arada tutan en önemli güç, aynı zamanda doğanın da üretkenliği ve devamlılığının göstergesi cinselliktir. Cinsellik sayesinde, başka türlü bir araya gelemeyecek olan pek çok değişkenin bir arada yaşandığı, karşılıklı saygının olduğu görülmektedir. Bu nedenle, çalışma sonuçlarından da görüldüğü gibi, cinsel doyum düzeyi fazla olan çiftlerde, evlilik sorunları oldukça az görülmektedir.

Çalışmada elde edilen bulgular ışığında, ileriki çalışmalar, alan uygulamaları ve aile terapistlerine aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- Araştırma örnekleminin daha uzun süre, daha fazla bütçe ile daha fazla kişiye uygulanması ve genişletilmesi sayesinde, araştırma bulguları daha genel çerçevede temsil edilebilir.
- Araştırma daha farklı demografik çevrelerde çapraz kontrollü modellerde tasarlanarak, daha genel manada değerlendirilebilir.

- Çiftlerin araştırma sürecinde, her ne kadar yüksek medeni cesarete sahip olsa da, cinsel uyum leğine karşı belli bir ön yargı içerisinde ya da daha doğru ifadeyle belli bir çekince ile yaklaştıkları görülmektedir. Bu nedenle terapi sırasında da bu farkların göz önünde bulundurulması gerekir.
- Çiftlere yapılacak terapide, cinselliği çiftlerin demografisine uygun bir yaklaşımla sorgulamak, cinselliğin önemini vurgulamak evlilik uyumunun artmasını sağlamada etkili olabilir.
- Her ne kadar bireyin sosyalleşmesi ve psikolojik gelişimi açısından benlik algısı önemli bir konu olsa da, evlilik uyumunda benlik algısı olumsuz etkiler göstermektedir. Bunun temel nedenini ise benlik algısının oluşum şekline bağlamak mümkündür. Benlik algısı bireylerde, erken yaşlarda, evlilik öncesinde oluşan bir kavramdır. Bu nedenle, tek kişi iken oluşan benlik, ikinci kişi ile zaman zaman çatışma yaşayabilmektedir. Terapide çiftlerin ortak benlik algısı düşünsel düzeyine erişmelerinin sağlanması sayesinde, evlilik uyum düzeyinin artması ve evlilik sorunlarının daha kolay üzülmesi mümkün olabilir.
- Son olarak benlik algısının cinsellik ile arasındaki ilişki de dikkate alındığında, ortak benliğe geçmede cinselliğin özellikle doyum hususuna değinilebilir. Bu sayede, ortak benlik algısı ve yüksek evlilik uyumuna erişmek mümkün olabilir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, G. (2013). Feminist Söylemler Bağlamında Kadın Kimliği: Erkek Egemen Bir Toplumda Kadın Olmak. Edebiyat Fakültesi Dergisi Cilt 30 Sayı 1, s. 53-72.
- Aktaş, A. M. (2004). Aile Terapisinde Sosyal Hizmet Yaklaşımı. Aile ve Toplum Dergisi, Sayı:7, Cilt:2, Yıl:6.
- Akün, E. (2006). Yapısal Aile Sistemleri Kuramı Bağlamında Ergenlik Döneminde Aile Yapısı ve Ergenlik Dönemi Sorunları. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, Cilt 53, Sayı: 1.
- Ariel, S., Keith, D., Martinez-Ortiz, D., Prosky, P., Shi, L., Tiurean, A. ve Whiteside, R. G. (2014). The Birth of Family Therapists: The Kosova Systemic Family Therapy Training Program, Journal of Family Psychotherapy, 25:3, 225-245.
- Atan, A. ve Aslan, Y. (2010). Prematür ejakülasyon: Yeni tanım ve güncel tedavide dapoksetinin yeri. Türk Üroloji Dergisi - Turkish Journal of Urology 2010;36(2):149-154.
- Bagavos, C. and Martin C. (2002). What Happens to the European Family. Family Observer, European Observatory on Family Matters, No.3. European Commission Employment and Social Affairs. 20-28.
- Bailey, D. C. (2012). Assessment in Marriage and Family Therapy: A Review of Clinical Updates for Family Therapists, Marriage & Family Review, 48:4, 311-338.
- Bayer, A. (2013). Değişen Toplumsal Yapıda Aile. Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 2013/2 yıl: 4 cilt: IV sayı: 8.
- Blow, A. J., Timm, T. M. ve Cox, R. (2008). The Role of the Therapist in Therapeutic Change: Does Therapist Gender Matter?, Journal of Feminist Family Therapy, 20:1, 66-86.

- Bozdemir, N. ve Özcan, S. (2011). Cinselliğe ve Cinsel Sağlığa Genel Bakış. *Turkish Journal Of Family Medicine And Primary Care (TJFMPC)* Vol. 5, No. 4, s. 37-46.
- Canel, A. N. (2012). Evlilik ve Aile Hayatı. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile Eğitim Programı.
- Curun, F. ve Çapkın, M. (2014). Romantik Kıskançlığın Bağlanma Stilleri, Benlik Saygısı, Kişilik Özellikleri ve Evlilik Doyumu Açısından Yordanması. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi* 34-1 (2014) 1-22.
- Çağ, P. ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkisel ve Kişisel Değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (39), 13-23.
- Çelik, M. (2006). Evlilik Doyum Ölçeği Geliştirme Çalışması. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Doktora Tezi.
- Çelik, M. ve Tümkaya, S. (2012). Öğretim Elemanlarının Evlilik Uyumu ve Yaşam Doyumlarının İş Değişkenleri ile İlişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* Cilt 13, Sayı 1, Sayfa 223-238.
- Darnell, A. J. ve Schuler, M. S. (2015). Quasi-experimental study of Functional Family Therapy effectiveness for juvenile justice aftercare in a racially and ethnically diverse community sample. *Children and Youth Services Review* 50 (2015) 75–82.
- Dilek, H. ve Aksoy, A. B. (2013). Ergenlerin Benlik Saygısı ile Anne-Babalarının Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* Cilt 14, Sayı 3, Sayfa 95-109.
- Doğan, H. (2010). Evli Bireylerin Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleri ile Evliliklerinde Çatışma Yaşama Durumları Arasındaki İlişki. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.

- Doğan, S. (2006). Cinsellikten Tiksinti Duyma Bozukluğu: Davranışçı Tedaviye Olumlu ve Hızlı Yanıt Veren Bir Olgu. Klinik Psikiyatri 2006;9:191-197.
- Erberk, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N. ve Alphan, R. L. (2005). Evlilik Uyumu. Düşünen Adam; 18 (1): 39-47.
- Eriş, Y. ve İkiz, F. E. (2013). Ergenlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki ve Kişisel Değişkenlerin Etkileri. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/6 Spring 2013, p. 179-193.
- Gerson, R. (1995). The Family Life Cycle: Phases, Stages and Crises. Integrating Family Therapy. (R.H. Mikesell, D. Lusteran & S. H. Mcdaniel Editörler). Washington, DC: American Psychological Association. SS.91-112.
- Gladding, S.T. (2002). Family Therapy. History, Theory and Practice. Second Edition, Merrill Prentice Hall. SS.3-26.
- Güloğlu, B. ve Kararımak, Ö. (2010). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı ve Psikolojik Sağlamlık. Ege Eğitim Dergisi; (11) 2: 73-88.
- Gülsün, M., Ak, M. ve Bozkurt, A. (2009). Psikiyatrik Açıdan Evlilik ve Cinsellik. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches In Psychiatry; 1:68-79
- Günindi, Y. ve Giren, S. Y. (2011). Aile Kavramının Değişim Süreci ve Okul Öncesi Dönemde Ailenin Önemi. Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 31, Sayfa 349-361.
- Hallaç, S. ve Öz, F. (2014). Aile Kavramına Kuramsal Bir Bakış. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry; 6(2):142-153.
- Hiebert, W. J., Alkanat, Ö. ve Leblebici, Ç. (2014). Uygulayıcılar için pratik bir yol haritası: Çift Terapilerinde Yapılandırılmış İlk Görüşmeler. Pegem Akademi Yayınları, Ankara.

- Işığık, Özlem, (2005). XXI. Yüzyılda İstihdam ve İnsana Yakışır İş, Ezgi Kitabevi, Bursa.
- İncesu, C. (2004). Cinsel İşlevler ve Cinsel İşlev Bozuklukları. Klinik Psikiyatri; Ek 3:3-13.
- Johnson, L. N., Ketring, S. A., Rohacs, J. ve Brewer, A. L. (2006). Attachment and the Therapeutic Alliance in Family Therapy, The American Journal of Family Therapy, 34:3, 205-218.
- Kışlak, Ş. T. ve Göztepe, I. (2012). Duygu Dışavurumu, Empati, Depresyon Ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiler. Ankyra: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2012, 3(2), ss. 27-46.
- Kışlak, Ş. T. ve Çavuşoğlu, Ş. (2006). Evlilik Uyumu, Bağlanma Biçimleri, Yüklenmeler ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler. Aile ve Toplum Yıl: 8 Cilt: 3 Sayı: 9.
- Koca, D. A. (2013). Bir Aile Eğitim Programının Evli Annelerin Evlilik Doyumu, Evlilikte Sorun Çözme Becerisi ve Psikolojik İyi Oluşuna Etkisi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Konkan, R., Bayrak, M., Gönüllü, O. G., Şenormancı, Ö. ve Sungur, M. Z. (2012). Vajinusmuslu Kadınlarda Cinsel İşlev ve Doyum. Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi; 25: 305-311.
- Litzinger S. ve Gordon K. C. (2005). Exploring relationship among communication, sexual satisfaction, and marital satisfaction. J Sex Marital Ther; 31: 409-424.
- Liu, Q. X., Fang, X. Y., Yan, N., Zhou, Z. K., Yuan, X. J., Lan, J. ve Liu, C. Y. (2015). Multi-family group therapy for adolescent Internet addiction: Exploring the underlying mechanisms. Addictive Behaviors 42 (2015) 1–8.

- Marterella, M. K. ve Brock, L. J. (2008). Religion and Spirituality as a Resource in Marital and Family Therapy, *Journal of Family Psychotherapy*, 19:4, 330-344.
- Mittal, M. ve Wieling, E. (2004). The Influence of Therapists' Ethnicity on the Practice of Feminist Family Therapy, *Journal of Feminist Family Therapy*, 16: 2.
- Oldfield, A., Bell, K. ve Pool, J. (2012). Three families and three music therapists: Reflections on short term music therapy in child and family psychiatry, *Nordic Journal of Music Therapy*, 21:3, 250-267.
- Özkan, İ. (1994). Benlik Saygısını Etkileyen Etkenler. *Düşünen Adam*; 1994, 7 (3): 4-9.
- Öztürk, C. Ş. ve Arkar, H. (2014). Evli Çiftlerde Evlilik Uyumu ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişkiler. *Literatür Sempozyum*, Cilt 1, Sayı 3, ss. 16-24.
- Pesechian, N. (1999). *Pozitif Aile Terapisi*, İstanbul, Beyaz Yayınları.
- Prouty, A. (2001). Experiencing Feminist Family Therapy Supervision, *Journal of Feminist Family Therapy*, 12:4, 171-203.
- Prouty, A. M. ve Protinsky, H. O. (2002). Feminist-Informed Internal Family Systems Therapy with Couples, *Journal of Couple & Relationship Therapy: Innovations in Clinical and Educational Interventions*, 1:3, 21-36.
- Saltzberg, M. ve Bryant, C. (1998). Individual and Family Therapy Implications of a Therapist's Pregnancy, *Journal of Feminist Family Therapy*, 9:4, 1-13.
- Samancı, A. Y. ve Ekici, G. (2010). Aile Terapisi. *Düşünen Adam*; 11 (3): 45-51
- Shalay, N. ve Brownlee, K. (2007). Narrative Family Therapy with Blended Families, *Journal of Family Psychotherapy*, 18:2, 17-30.
- Sübaşı, G. (2010). Ergenlerde Sosyal Kaygı ve Akran İlişkilerinin Psikobiyolojik Sosyal Kaygı Modeline Göre Sınanması. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt:VII, Sayı:II, 52-68

- Szapocznik, J., Zarate, M., Duff, J. ve Muir, J. (2013). Brief Strategic Family Therapy: Engaging Drug Using/Problem Behavior Adolescents and Their Families in Treatment, *Social Work in Public Health*, 28:3-4, 206-223.
- Taşgıt, M. S. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı Ve Karar Verme Düzeylerinin İncelenmesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Thurston, A., Miller, S., Dunne, L., Lazenbatt, A., Gildea, A., Stepien, D. ve Tapsell, D. (2015). Research protocol: A randomized controlled trial of functional family therapy: An Early Intervention Foundation (EIF) partnership between Croydon Council and Queen's University Belfast. *International Journal of Educational Research* 70 (2015) 47–56.
- Temel, Z. F. ve Aksoy, B.A. (2001). Ergen ve gelişimi. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Tufan, B. ve Yıldız, S. (1993). Geri dönüş sürecinde ikinci kuşak Almanya'dan dönen öğrencilerin benlik saygıları ve ruhsal belirtileri. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Turns, B. A., Morris, S. J. ve Lentz, N. A. (2013). The Self of the Christian Therapist Doing Sex Therapy: A Model for Training Christian Sex Therapists, *Sexual and Relationship Therapy*, 28:3, 186-200.
- Türedi, E. (2015). Özyeterlik, Benlik Saygısı Ve Atılganlık Düzeyi İlişkisi -Cinsiyet ve Deneyim Süresi Açısından Resmi Okul ve Özel Okul Öğretmenleri Üzerine Bir Araştırma-. Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Üncü, S. (2007). Duygusal Zeka ve Evlilik Doyumu İlişkisi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı (Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı), Yüksek Lisans Tezi.

- Varma, G. S., Karadağ, F., Oğuzhanoglu, N. K., Özdel, O. ve Kökten, S. (2006). Menopoz: Klimakterik Belirtiler ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişki. *New/Yeni Symposium Journal*, Cilt: 44, Sayı: 4, ss. 182-188.
- Horigian, V. E., Feaster, D. J., Brincks, A., Robbins, M. S., Perez, M. A. ve Szapocznik, J. (2015). The effects of Brief Strategic Family Therapy (BSFT) on parent substance use and the association between parent and adolescent substance use. *Addictive Behaviors* 42 (2015) 44–50.
- Yalçın, H. (2014). Evlilik Uyumu İle Sosyodemografik Özellikler Arasındaki İlişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching Şubat 2014 Cilt:3 Sayı:1 Makale No: 24*, ss. 250-261.
- Yıldız, M. ve Çapar, B. (2010). Orta Öğretim Öğrencilerinde Benlik Saygısı İle Dindarlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi Cilt 10, Sayı 1*, ss. 103 - 131.
- Ziemba, S. C. (2001). Therapy with Families in Poverty, *Journal of Feminist Family Therapy*, 12:4, 205-237.

EKLER

Ek.1. Kişisel Bilgi formu

1. Yaş

- 30 yaş altı
- 30-40 yaş arası
- 41 ve üzeri

2. Meslek

- Serbest
- Kamu Sektörü
- Özel Sektör
- Çalışmıyor

3. Eğitim Durumu

- İlköğretim
- Lise
- Üniversite
- Lisansüstü

4. Aylık Gelir

- 1500 TL ve altı
- 1501-2500 TL arası
- 2501 TL ve üzeri

5. Evlilik Süresi

- 1-5 yıl arası
- 5-10 yıl arası
- 10 yıl ve üzeri

6. Kaçınıcı Evlilik

İlk evlilik

İkinci evlilik

7. Aile Terapisi Öyküsü

Var

Yok

8. Çocuk

Var

Yok

Ek.2. Evlilik Uyum Ölçeği

EUÖ

Aşağıda eşlerin evlilik ilişkileri ile ilgili olarak 15 madde bulunmaktadır her maddeyi dikkatlice okuduktan sonra size uygun olan seçeneği işaretleyiniz lütfen hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız. İçten ve doğru verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederiz.

1) Ölçeğin birinci maddesinde, **evliliğinizdeki mutluluk düzeyini tüm yönleri ile en iyi tanımladığını inandığınız noktayı daire içine alınız.** Ortadaki “mutlu” sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil etmekte ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliğinde çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliğinde çok büyük bir doyum ve mutluluk duyan küçük bir azınlığı temsil ederek derecelendirilmiş bulunmaktadır.

*	*	*	*	*	*	*
Çok mutsuz			Mutlu			Çok mutlu

Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki anlaşma ya da anlaşmazlık derecesini yaklaşık olarak belirtiniz. Lütfen her maddeyi belirtiniz. Yukarıdaki ilk maddeyi atlamayınız.

	Her zaman anlaşırız	Hemen her zaman anlaşırız	Arasıra anlaşamadığımız olur	Sıklıkla anlaşamayız	Hemen Her zaman anlaşamayız	Hiç anlaşamayız
2. Aile bütçesini idare etme						
3. Boş zaman etkinlikleri						
4. Duyguların ifadesi						
5. Arkadaşlar						
6. Cinsel ilişkiler						
7. Toplumsal kurallara uyma (doğru, iyi veya uygun davranış)						
8. Yaşam felsefesi						
9. Eşin akrabaları ile anlaşma						

Lütfen aşağıdaki maddelerde evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığımız bir cevabı işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle

() Erkeğin susması ile () Kadının susması ile () Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır

11. Ev dışı faaliyetlerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

- Hepsini Bazılarını Çok azını Hiçbirini

12. Boş zamanlarınızda aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

- Dışarıda bir şeyler yapmayı Evde oturmayı

Eşinizle genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

- Dışarıda bir şeyler yapmayı Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

- Sık sık Arada sırada Çok seyrek Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz,

- Aynı kişiyle evlenirdiniz Farklı kişiyle evlenirdiniz

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açarmısınız?

- Hemen hemen hiçbir zaman Nadiren Çoğu konularda Her konuda

Ek.3. Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri

Adı Soyadı:

ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

D – 1

MADDE 1

1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 2

4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar birşeyler yapabilirim.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

5. Kendimde gurur duyacak fazla birşey bulamıyorum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 3

6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 4

7. Genel olarak kendimden memnunum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 5

8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 6

9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığımı düşünüyorum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

D – 2

11. Kendiniz hakkındaki düşünceleriniz değişkenlik gösterir mi, yoksa her zaman aynı mıdır ?

a.ÇOK DEĞİŞİR b.ZAMAN ZAMAN DEĞİŞİR c.ÇOK AZ DEĞİŞİR d.HİÇ DEĞİŞMEZ

12. Hiç kendiniz hakkında bir gün bir görüşe, başka bir gün farklı bir görüşe sahip olduğunuzu farkettiğiniz olur mu ?

a. Evet, sık sık olur b. Evet, bazen olur c. Evet, nadiren olur d. Hayır, hiç olmaz

13. Kendim hakkındaki görüşlerimin **çok çabuk** değiştiğini farkettim.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

14. Kendim hakkında bazı günler olumlu bazı günlerse olumsuz düşüncelere sahip oluyorum.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

15. Şu günlerde kendim hakkındaki görüşlerimi hiç birşeyin değiştiremeyeceğini düşünüyorum.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

D – 3

16.Başınıza gerçekten bir şey geldiğinde kimse sizin durumunuzla pek ilgilenmeyecektir.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

17. İnsan doğasında yardımlaşma gerçekten vardır.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

18. Dikkatli davranmazsanız insanlar sizi kullanacaklardır.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

19. Bazı kişiler, insanların büyük çoğunluğunun güvenilebilir olduğunu, bazıları ise insanlarla ilişkilerinde çok güvenilemeyeceğini söylerler. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz ?

a. İnsanların çoğuna güvenilebilir.

b. İnsanlarla ilişkilerde çok güvenilemez.

20. İnsanlar daha çok başkalarına yardım etmeye mi, yoksa kendi çıkarlarını düşünmeye mi eğilimlidirler ?

a. Başkalarına yardım etmeye

b. Kendi çıkarlarını düşünmeye

D – 4

21. Eleştiriye karşı ne kadar hassassınızdır ?

a. Çok fazla hassas b. Oldukça hassas c. Az hassas d. Hassas değil

22. Eleştiri ya da azarlama beni çok fazla incitir.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

23. Yanlış yaptığınız bir şey için biri size güldüğünde ya da suçladığında ne kadar rahatsız olursunuz ?

a. Çok fazla b. Oldukça c. Rahatsız olmam

D – 5

24. Genelde ne kadar mutlusunuzdur ?

a. Çok mutlu b. Mutlu c. Pek mutlu değil d. Çok mutsuz

25. Genelde oldukça mutlu bir kişi olduğumu düşünüyorum.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

26. Genel olarak kendinizi neşeli bir ruh hali içinde mi, yoksa neşesiz bir ruh hali içinde mi hissedersiniz ?

a. Çok neşeli bir ruh hali içinde b. Oldukça neşeli bir ruh hali içinde
c. Ne neşeli ne de neşesiz ruh halinde d. Oldukça neşesiz ruh halinde

27. Hayattan çok zevk alıyorum.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

28. Ben de mutlu gördüğüm diğer kişiler kadar mutlu olabilmeyi isterdim.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

29. Kendinizi kederli ve karamsar hissettiğiniz olur mu ?

a. Çok sık b. Sık c. Ara sıra d. Nadiren e. Hiçbir zaman

D – 6

30. Çoğu zaman başka bir şey yapmaktansa oturup hayal kurmayı tercih ediyorum.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

31. Bana hayalperest denilebilir.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

32. Zamanımın büyük bir kısmını hayal kurmakla geçiririm.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

33. Gelecekte nasıl bir insan olacağınız konusunda hayal kurar mısınız ?

a. Çok sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

D – 7

34. Hiç uykuya dalma ya da uykunun sürekliliği açısından sorunuz oldu mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

35. Hiç ellerinizin sizi rahatsız edecek kadar titrediği olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

36. Hiç sizi rahatsız edecek kadar sinirlendiğiniz olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

37. Hiç sizi rahatsız edecek kadar çarpıntı hissettiğiniz olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

38. Hiç sizi rahatsız edecek kadar başınızın içinde basınç hissettiğiniz olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

39. Şu sıralarda hiç tırnak yiyor musunuz ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

40. Egzersiz ya da çalışma zamanları dışında hiç sizi rahatsız edecek kadar nefes darlığı hissettiğiniz olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

41. Hiç sizi rahatsız edecek kadar ellerinizde terleme olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

42. Hiç rahatsız edici baş ağrıları çeker misiniz ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

43. Hiç rahatsız edici kabuslar görür müsünüz ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

D – 8

44. Ulusal ya da uluslar arası önemli bir konuda görüşünüzü belirttiğinizde birisi size gülerse ne hissedersiniz ?

a. Çok incinirim ve rahatsız olurum. b. Biraz incinirim ve rahatsız olurum.

c. Beni pek fazla etkilemez.

45. Ulusal ya da uluslar arası sorunlar tartışıldığında genellikle kötü izlenim bırakacak bir şey söylemektense hiçbir şey söylememeyi tercih ederim.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

46. Toplumsal konularla ilgili tartışmalarda insanları kızdıracak bir şey söylemektense hiçbir şey söylememeyi tercih ederim.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

D – 9

47. Uluslar arası konuları tartışır mısınız ?

a. Pek çok b. Oldukça c. Çok az d. Hiçbir zaman

48. Arkadaşlarınızla birlikte uluslar arası konuları tartıştığınız zaman tutumunuz nasıl olur ?

a. Sadece dinlerim b. Arada bir görüş bildiririm

c. Konuşmaya eşit oranda katılırım d. Diğerlerini ikna etmeye çalışırım

D – 10

49. Siz 10 – 11 yaşlarınızdayken **anneniz** arkadaşlarınızı tanır mıydı ?

a. Hepsini tanırdı b. Çoğunu tanırdı

c. Bazılarını tanırdı d. Hemen hemen hiçbirini tanımazdı

50. Bu dönemde **babanız** arkadaşlarınızı tanır mıydı ?

a. Hepsini tanırdı b. Çoğunu tanırdı

c. Bazılarını tanırdı d. Hemen hemen hiçbirini tanımazdı

51. 5. – 6. sınıflardayken karneniz **iyi** olduğunda **anneniz** çoğu zaman ilgilenmezdi.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

52. 5. – 6. sınıflardayken karneniz **iyi** olduğunda **babanız** çoğu zaman ilgilenmezdi.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

53. 5. – 6. sınıflardayken karneniz **kötü** olduğunda **anneniz** çoğu zaman ilgilenmezdi.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

54. 5. – 6. sınıflardayken karneniz **kötü** olduğunda **babanız** çoğu zaman ilgilenmezdi.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

55. Sizce diğer aile bireyleri sizin söylediğiniz şeylerle ne kadar ilgilenirler ?

a. Çok ilgilenirler b. Oldukça ilgilenirler c. İlgilenmezler

D – 11

56. Büyümekte olduğunuz dönemde babanızın en çok tuttuğu çocuğu kimdi ?

a. Ben b. Ağabeyim c. Ablam d. Erkek kardeşim

e. Kız kardeşim f. Bildiğim kadarıyla çok tuttuğu birisi yoktu

57. Bu dönemde babanız arkadaşlarınızı tanır mıydı ?

a. Hepsini tanırdı b. Çoğunu tanırdı

c. Bazılarını tanırdı d. Hiçbirini tanımazdı

58. Anne ve babanızın hangisi ile daha rahat konuşabiliyorsunuz ?

a. Babamla çok daha fazla b. Babamla biraz daha fazla

c. Her ikisi ile eşit oranda d. Annemle biraz daha fazla

e. Annemle çok daha fazla

59. Anne ve babanızın hangisi sizi daha çok över ?

a. Babam çok daha fazla b. Babam biraz daha fazla

c. Her ikisi eşit oranda d. Annem biraz daha fazla

e. Annem çok daha fazla

60. Anne ve babanızın hangisi size daha çok şefkat gösterir ?

a. Babam çok daha fazla b. Babam biraz daha fazla

c. Her ikisi eşit oranda d. Annem biraz daha fazla

e. Annem çok daha fazla

61. Anne ve babanız anlaşamadıkları zaman siz genellikle hangisinden yana olursunuz ?

a. Çok daha fazla olarak babamdan yana b. Biraz fazla olarak babamdan yana

c. Eşit oranda her ikisinden yana d. Biraz fazla olarak annemden yana

e. Çok daha fazla olarak annemden yana

D – 12

62. Yalnız bir insan olmaya eğilimli misinizdir ?

a. Evet b. Hayır

63. İnsanların çoğu sizin nasıl bir kişi olduğunuzu bilirler mi, yoksa çoğunun sizi gerçekten tanımadıklarını mı düşünürsünüz ?

a. Çoğu benim nasıl biri olduğumu bilir.

b. Çoğu gerçekten beni tanımaz.

Ek. 4. Golombok Rust Erkek Formu

Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği

Erkek Formu

Aşağıda cinsel yaşamla ilgili sorular yer almaktadır. Her soru için "hiçbir zaman", "nadiren", "bazen", "çoğu zaman", "her zaman" şeklinde beş cevap şıkkı yer almaktadır. Sizden istenen kendi cinsel yaşamınızı göz önüne alarak soruları cevaplandırmanızdır.

Cevaplandırırken:

1. Her soruyu dikkatle okuyunuz.
2. Sorulan durumun **son zamanlarda** ne kadar sıklıkta ortaya çıktığını düşününüz.
3. Söz konusu durumun ne kadar sıklıkta ortaya çıktığına karar verdikten sonra, o seçeneğin altındaki parantezin içine [X] işareti koyarak cevabınızı belirtiniz.
4. Hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.

Lütfen soruları içtenlikle ve dürüstçe cevaplandırmaya özen gösteriniz. Cevaplandırırken, başkalarının görüşlerini dikkate almadan, sadece kendi görüşünüzü belirtiniz.

	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
1. Haftada 2 defadan fazla cinsel birleşimde bulunur musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
2. Eşinize, cinsel ilişkinizle ilgili olarak, nelerden hoşlanıp nelerden hoşlanmadığınızı söyleyebilir misiniz?	☐	☐	☐	☐	☐
3. Cinsel yönden kolay uyarılır mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
4. Cinsel ilişki sırasında boşalmak için henüz erken olduğunu düşünüyorsanız, boşalmayı geciktirebilir misiniz?	☐	☐	☐	☐	☐
5. Eşinizle olan cinsel yaşamınızı tekdüze (monoton) buluyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
6. Eşinizin cinsel organına dokunup, okşamaktan rahatsız olur musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
7. Eşiniz sizinle sevişmek istediğinde, tedirgin ve endişeli olur musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
8. Cinsel organınızın, eşinizin cinsel organına girmesinden zevk alır mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
9. Eşinize, cinsel ilişkinizle ilgili olarak nelerden hoşlanıp, nelerden hoşlanmadığınızı sorarmısınız?	☐	☐	☐	☐	☐

	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
10. İlişki sırasında cinsel organınızın sertleşmediği olur mu?	☐	☐	☐	☐	☐
11. Eşinizle olan cinsel ilişkinizde sevgi ve şefkatin eksik olduğunu hisseder misiniz?	☐	☐	☐	☐	☐
12. Eşinizin, cinsel organınıza dokunup okşamasından zevk alır mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
13. Cinsel birleşme sırasında erken boşalmayı engelleyebilir misiniz?	☐	☐	☐	☐	☐
14. Eşinizle sevişmekten kaçınır mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
15. Eşinizle olan cinsel ilişkinizi tatminkar buluyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
16. Önsevişme (öpme, okşama gibi) sırasında cinsel organınızın sertleştiği olur mu?	☐	☐	☐	☐	☐
17. Bir hafta boyunca cinsel ilişkide bulunmadığınız olur mu? (hastalık gibi nedenler dışında)	☐	☐	☐	☐	☐
18. Eşinizle karşılıklı mastürbasyon yapmaktan (kendinizi tatmin etmekten) zevk alır mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
19. Eşinizle sevişmek istediğinizde, ilişkiyi siz başlatır mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
20. Eşinizin sizi sevip okşamasından hoşlanır mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
21. İsteddiğiniz kadar sık cinsel ilişkide bulunur musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
22. Eşinizle sevişmeyi reddettiğiniz olur mu?	☐	☐	☐	☐	☐
23. Cinsel birleşme sırasında, cinsel organınızın sertliğini kaybettiği olur mu?	☐	☐	☐	☐	☐
24. Cinsel organınız, eşinizin cinsel organına girer girmez istemeden boşaldığınız olur mu?	☐	☐	☐	☐	☐
25. Eşinize sarılıp, vücudunu okşamaktan zevk alırmısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
26. Cinsel yaşama karşı ilgisizlik duyarmısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
27. Cinsel organınız eşinizin cinsel organına girmek üzereyken, istemeden boşaldığınız olur mu?	☐	☐	☐	☐	☐
28. Sevişme sırasında yaptıklarınızdan tiksinti duyar mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐

Ek.5. Golombok-Rust Kadın Formu

Kadın Formu

Aşağıda cinsel yaşamla ilgili sorular yer almaktadır. Her soru için "hiçbir zaman", "nadiren", "çoğu zaman", "her zaman" şeklinde beş cevap şıkkı yer almaktadır. Sizden istenen kendi cinsel yaşamınızı göz önüne alarak soruları cevaplandırmanızdır.

Cevaplandırırken:

1. Her soruyu dikkatle okuyunuz.
2. Sorulan durumun **son zamanlarda** ne kadar sıklıkta ortaya çıktığını düşününüz.
3. Söz konusu durumun ne kadar sıklıkta ortaya çıktığına karar verdikten sonra, o seçeneğin altındaki parantezin içine [X] işareti koyarak cevabınızı belirtiniz.
4. Hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.

Lütfen soruları içtenlikle ve dürüstçe cevaplandırmaya özen gösteriniz. Cevaplandırırken, başkalarının görüşlerini dikkate almadan sadece kendi görüşünüzü belirtiniz.

	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
1. Cinsel yaşama karşı ilgisizlik duyar mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
2. Eşinize, cinsel ilişkinizle ilgili olarak nelerden hoşlanıp, nelerden hoşlanmadığını sorar mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
3. Bir hafta boyunca cinsel ilişkide bulunmadığınız olur mu? (adet günleri, hastalık gibi nedenler dışında)	☐	☐	☐	☐	☐
4. Cinsel yönden kolaylıkla uyarılır mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
5. Sizce, sizin ve eşinizin önsevişmeye (öpme, okşama gibi) ayırdığınız zaman yeterli mi?	☐	☐	☐	☐	☐
6. Kendi cinsel organınızın, eşinizin cinsel organının giremeyeceği kadar dar olduğunu düşünür müsünüz?	☐	☐	☐	☐	☐
7. Eşinizle sevişmekten kaçınırmısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
8. Cinsel ilişki sırasında doyuma (orgazma) ulaşabilir mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
9. Eşinize sarılıp, vücudunu okşamaktan zevk alırmısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
10. Eşinizle olan cinsel ilişkinizi tatminkâr bulur musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
11. Gerekirse rahatsızlık ve acı duymaksızın, parmağınızı cinsel organınızın içine sokabilir misiniz?	☐	☐	☐	☐	☐
12. Eşinizin cinsel organına dokunup, okşamaktan rahatsız olur musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
13. Eşiniz sizinle sevişmek istediğinde, rahatsız olur musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐

	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
14. Sizin için doyuma (orgazma) ulaşmanın mümkün olmadığını düşünür müsünüz?	☐	☐	☐	☐	☐
15. Haftada 2 defadan fazla cinsel birleşmede bulunur musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
16. Eşinize, cinsel ilişkinizle ilgili olarak, nelerden hoşlanıp, nelerden hoşlanmadığınızı söyleyebilir misiniz?	☐	☐	☐	☐	☐
17. Eşinizin cinsel organı, sizin cinsel organınıza rahatsızlık vermeden girebilir mi?	☐	☐	☐	☐	☐
18. Eşinizle olan cinsel ilişkinizde sevgi ve şefkatin eksik olduğunu hisseder misiniz?	☐	☐	☐	☐	☐
19. Eşinizin cinsel organınıza dokunup okşamasından zevk alır mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
20. Eşinizle sevişmeyi reddettiğiniz olur mu?	☐	☐	☐	☐	☐
21. Önsevişme sırasında eşiniz bızırınızı (klitoris) uyardığında doyuma (orgazm) ulaşabilir misiniz?	☐	☐	☐	☐	☐
22. Sevişme boyunca, sadece cinsel birleşme için ayrılan süre sizin için yeterli mi?	☐	☐	☐	☐	☐
23. Sevişme sırasında yaptıklarınızdan tiksinti duyar mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
24. Kendi cinsel organınızın, eşinizin cinsel organının derine girmesini engelleyecek kadar dar olduğunu düşünür müsünüz?	☐	☐	☐	☐	☐
25. Eşinizin sizi sevip okşamasından hoşlanır mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
26. Sevişme sırasında cinsel organınızda ıslaklık olur mu?	☐	☐	☐	☐	☐
27. Cinsel birleşme anından hoşlanır mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐
28. Cinsel birleşme anında doyuma (orgazma) ulaşır mısınız?	☐	☐	☐	☐	☐

ÖZGEÇMİŞ

1973 Yılında Almanya'da doğdu, İlkokulu Almanya'da, ortaokul ve liseyi İstanbulda tamamladı. İstanbul Bilgi Üniversitesi Psikoloji bölümünü bitirdi. 2013 yılında Beykent Üniversitesi Psikoloji Anabilimdalı, Klinik Psikoloji bilimdalında yüksek lisans eğitimine başladı. Halen özel bir uçuş okulunda çalışmaktadır.